

RAPORT Z WIZYTACJI

(ocena programowa – profil ogólnoakademicki)

**dokonanej w dniach 16-17 kwietnia 2016 r.
na kierunku „ogrodnictwo”
prowadzonym w obszarze nauk rolniczych, leśnych i weterynaryjnych,
w dziedzinie nauk rolniczych, dyscyplinie ogrodnictwo
na poziomie studiów pierwszego i drugiego stopnia o profilu ogólnoakademickim
realizowanym w formie studiów niestacjonarnych
na Wydziale Nauk Społecznych i Przyrodniczych Wyższej Szkoły Ekonomiczno-
Humanistycznej im. Szczepana Pieniążka w Skierniewicach**

**przez zespół oceniający Polskiej Komisji Akredytacyjnej w składzie:
przewodniczący: prof. dr hab. Krzysztof Pulikowski – członek PKA
członkowie:**

prof. dr hab. Marzena Błażewicz-Woźniak – członek PKA

dr hab. Renata Dobromilska – ekspert PKA

**mgr Agnieszka Socha-Woźniak – ekspert ds. wewnętrznego systemu zapewnienia
jakości kształcenia**

Angelika Karbowa – ekspert PKA ds. studenckich

INFORMACJA O WIZYTACJI I JEJ PRZEBIEGU

Ocena jakości kształcenia na kierunku „ogrodnictwo” na Wydziale Nauk Społecznych i Przyrodniczych Wyższej Szkoły Ekonomiczno-Humanistycznej im. Szczepana Pieniążka w Skierniewicach przeprowadzona została z inicjatywy Polskiej Komisji Akredytacyjnej w ramach harmonogramu prac określonych przez Prezydium PKA na rok akademicki 2015/2016. Polska Komisja Akredytacyjna po raz trzeci oceniała jakość kształcenia na powyższym kierunku studiów. Poprzednie wizytacje PKA przeprowadzone były w latach 2004 i 2010 - kierunek „ogrodnictwo” otrzymał wówczas ocenę pozytywną na mocy Uchwał PKA: Nr 11/2005 z dnia 27 stycznia 2005 r. (poziom zawodowy) oraz Nr 333/2010 z dnia 15 kwietnia 2010 r. (studia pierwszego i drugiego stopnia). Uczelnia podjęła skuteczne działania zmierzające do wyeliminowania nieprawidłowości wskazanych w trakcie poprzedniej akredytacji, w zakresie pomocy materialnej i wprowadzenia treści kształcenia dotyczących prawa i działalności gospodarczej; natomiast nie w pełni wyeliminowano braki w zakresie merytorycznym prac inżynierskich, nadal zdarzają się prace pozbawione części projektowej, czy eksperymentalnej.

Wizytacja została przygotowana i przeprowadzona zgodnie z obowiązującą procedurą. Raport Zespołu wizytującego został opracowany po zapoznaniu się z przedłożonym przez Uczelnię raportem samooceny oraz na podstawie przedstawionej w toku wizytacji dokumentacji, spotkań i rozmów przeprowadzonych z władzami Uczelni oraz Wydziału, pracownikami i studentami ocenianego kierunku, hospitacji zajęć, przeglądu infrastruktury dydaktycznej oraz

oceny losowo wybranych prac etapowych i dyplomowych. Władze Uczelni i Wydziału stworzyły bardzo dobre warunki do pracy Zespołu wizytującego.

Podstawa prawna oceny została określona w Załączniku nr 1, a szczegółowy harmonogram przeprowadzonej wizytacji, uwzględniający podział zadań pomiędzy członków zespołu oceniającego, w Załączniku nr 2.

**OCENA SPEŁNIENIA KRYTERIÓW OCENY
PROGRAMOWEJ DLA KIERUNKÓW STUDIÓW
O PROFILU OGÓLNOAKADEMICKIM**

Kryterium oceny	Ocena końcowa spełnienia kryterium				
	wyróżniająco	w pełni	znacząco	częściowo	niedostatecznie
1. Jednostka sformułowała koncepcję kształcenia i realizuje na ocenianym kierunku studiów program kształcenia umożliwiający osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia		X*)			
2. Liczba i jakość kadry naukowo-dydaktycznej oraz prowadzone w jednostce badania naukowe zapewniają realizację programu kształcenia na ocenianym kierunku oraz osiągnięcie przez studentów zakładanych efektów kształcenia		X			
3. Współpraca z otoczeniem społecznym, gospodarczym lub kulturalnym w procesie kształcenia		X			
4. Jednostka dysponuje infrastrukturą dydaktyczną i naukową umożliwiającą realizację programu kształcenia o profilu ogólnoakademickim i osiągnięcie przez studentów zakładanych efektów kształcenia, oraz prowadzenie badań naukowych		X			
5. Jednostka zapewnia studentom wsparcie w procesie uczenia się, prowadzenia badań i wchodzenia na rynek pracy		X			
6. W jednostce działa skuteczny wewnętrzny system zapewniania jakości kształcenia zorientowany na ocenę realizacji efektów kształcenia i doskonalenia programu kształcenia oraz podniesienie jakości na ocenianym kierunku studiów		X			

*) – oceny dotyczą obu stopni kształcenia

Jeżeli argumenty przedstawione w odpowiedzi na raport z wizytacji lub wniosku o ponowne rozpatrzenie sprawy będą uzasadniały zmianę uprzednio sformułowanych ocen, raport powinien zostać uzupełniony. Należy, w odniesieniu do każdego z kryteriów, w obrębie którego ocena została zmieniona, wskazać dokumenty, przedstawić dodatkowe informacje i syntetyczne wyjaśnienia przyczyn, które spowodowały zmianę, a ostateczną ocenę umieścić w tabeli nr 1.

W odpowiedzi na raport z wizytacji - ocena programowa na kierunku „ogrodnictwo” prowadzonym na Wydziale Nauk Społecznych i Przyrodniczych Wyższej Szkoły Ekonomiczno-Humanistycznej im. Szczepana Pieniążka w Skierniewicach, przeprowadzonej w dniach 16-17 kwietnia 2016 r. Prorektor Wyższej Szkoły Ekonomiczno-Humanistycznej im. Szczepana Pieniążka w Skierniewicach przesłał odpowiedź dotyczącą Raportu z wizytacji.

Władze Uczelni i Wydziału szczegółowo przeanalizowały uwagi i sugestie zawarte w Raporcie i traktują je jako inspirację do dalszego doskonalenia kształcenia na kierunku „ogrodnictwo” oraz wyraziły satysfakcję z uzyskanej oceny.

Przedstawione wyjaśnienia potwierdzają dbałość Władz o systematyczne podnoszenie jakości kształcenia na kierunku „ogrodnictwo”, lecz nie stanowią przesłanek do zmiany oceny poszczególnych kryteriów.

1. Jednostka sformułowała koncepcję kształcenia i realizuje na ocenianym kierunku studiów program kształcenia umożliwiający osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia.

1.1. Koncepcja kształcenia na ocenianym kierunku studiów jest zgodna z misją i strategią rozwoju uczelni, odpowiada celom określonym w strategii jednostki oraz w polityce zapewnienia jakości, a także uwzględnia wzorce i doświadczenia krajowe i międzynarodowe właściwe dla danego zakresu kształcenia.*

1.2. Plany rozwoju kierunku uwzględniają tendencje zmian zachodzących w dziedzinach nauki i dyscyplinach naukowych, z których kierunek się wywodzi, oraz są zorientowane na potrzeby otoczenia społecznego, gospodarczego lub kulturalnego, w tym w szczególności rynku pracy.

1.3. Jednostka przyporządkowała oceniany kierunek studiów do obszaru/obszarów kształcenia oraz wskazała dziedzinę/dziedziny nauki oraz dyscyplinę/dyscypliny naukowe, do których odnoszą się efekty kształcenia dla ocenianego kierunku.

1.4. Efekty kształcenia zakładane dla ocenianego kierunku studiów są spójne z wybranymi efektami kształcenia dla obszaru/obszarów kształcenia, poziomu i profilu ogólnoakademickiego, do którego/których kierunek ten został przyporządkowany, określonymi w Krajowych Ramach Kwalifikacji dla Szkolnictwa Wyższego, sformułowane w sposób zrozumiały i pozwalający na stworzenie systemu ich weryfikacji. W przypadku kierunków studiów, o których mowa w art. 9b, oraz kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu nauczyciela, o którym mowa w art. 9c ustawy z dnia 27 lipca 2005 r. - Prawo o szkolnictwie wyższym (Dz. U. z 2012 r. poz. 572, z późn. zm.), efekty kształcenia są także zgodne ze standardami kształcenia określonymi w przepisach wydanych na podstawie wymienionych artykułów ustawy. Efekty kształcenia zakładane dla ocenianego kierunku studiów, uwzględniają w szczególności zdobywanie przez studentów pogłębionej wiedzy, umiejętności badawczych i kompetencji społecznych niezbędnych w działalności badawczej, na rynku pracy, oraz w dalszej edukacji.*

1.5. Program studiów dla ocenianego kierunku oraz organizacja i realizacja procesu kształcenia, umożliwiają studentom osiągnięcie wszystkich zakładanych efektów kształcenia oraz uzyskanie kwalifikacji o poziomie odpowiadającym poziomowi kształcenia określonemu dla ocenianego kierunku o profilu ogólnoakademickim.*

1.5.1. W przypadku kierunków studiów, o których mowa w art. 9b, oraz kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu nauczyciela, o którym mowa w art. 9c ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym, program studiów dostosowany jest do warunków określonych w standardach zawartych w przepisach wydanych na podstawie wymienionych artykułów ustawy.

1.5.2. Dobór treści programowych na ocenianym kierunku jest zgodny z zakładanymi efektami kształcenia oraz uwzględnia w szczególności aktualny stan wiedzy związanej z zakresem ocenianego

kierunku.*

1.5.3. Stosowane metody kształcenia uwzględniają samodzielne uczenie się studentów, aktywizujące formy pracy ze studentami oraz umożliwiają studentom osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia, w tym w szczególności w przypadku studentów studiów pierwszego stopnia - co najmniej przygotowanie do prowadzenia badań, obejmujące podstawowe umiejętności badawcze, takie jak: formułowanie i analiza problemów badawczych, dobór metod i narzędzi badawczych, opracowanie i prezentacja wyników badań, zaś studentom studiów drugiego stopnia lub jednolitych studiów magisterskich – udział w prowadzeniu badań w warunkach właściwych dla zakresu działalności badawczej związanej z ocenianym kierunkiem, w sposób umożliwiający bezpośrednie wykonywanie prac badawczych przez studentów.*

1.5.4. Czas trwania kształcenia umożliwia realizację treści programowych i dostosowany jest do efektów kształcenia określonych dla ocenianego kierunku studiów, przy uwzględnieniu nakładu pracy studentów mierzonego liczbą punktów ECTS.

1.5.5. Punktacja ECTS jest zgodna z wymaganiami określonymi w obowiązujących przepisach prawa, w szczególności uwzględnia przypisanie modułom zajęć powiązanych z prowadzonymi w uczelni badaniami naukowymi w dziedzinie/dziedzinach nauki związanej/związanych z ocenianym kierunkiem więcej niż 50% ogólnej liczby punktów ECTS.*

1.5.6. Jednostka powinna zapewnić studentowi elastyczność w doborze modułów kształcenia w wymiarze nie mniejszym niż 30% liczby punktów ECTS wymaganej do osiągnięcia kwalifikacji odpowiadających poziomowi kształcenia na ocenianym kierunku, o ile odrębne przepisy nie stanowią inaczej.*

1.5.7. Dobór form zajęć dydaktycznych na ocenianym kierunku, ich organizacja, w tym liczebność grup na poszczególnych zajęciach, a także proporcje liczby godzin różnych form zajęć umożliwiają studentom osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia, w szczególności w zakresie pogłębionej wiedzy, umiejętności prowadzenia badań oraz kompetencji społecznych niezbędnych w działalności badawczej. Prowadzenie zajęć z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość spełnia warunki określone przepisami prawa.*

1.5.8. W przypadku, gdy w programie studiów na ocenianym kierunku zostały uwzględnione praktyki zawodowe, jednostka określa efekty kształcenia i metody ich weryfikacji, oraz zapewnia właściwą organizację praktyk, w tym w szczególności dobór instytucji o zakresie działalności odpowiednim do celów i efektów kształcenia zakładanych dla ocenianego kierunku oraz liczbę miejsc odbywania praktyk dostosowaną do liczby studentów kierunku.

1.5.9. Program studiów sprzyja umiędzynarodowieniu procesu kształcenia, np. poprzez realizację programu kształcenia w językach obcych, prowadzenie zajęć w językach obcych, ofertę kształcenia dla studentów zagranicznych, a także prowadzenie studiów wspólnie z zagranicznymi uczelniami lub instytucjami naukowymi.

1.6. Polityka rekrutacyjna umożliwia właściwy dobór kandydatów.

1.6.1. Zasady i procedury rekrutacji zapewniają właściwy dobór kandydatów do podjęcia kształcenia na ocenianym kierunku studiów i poziomie kształcenia w jednostce oraz uwzględniają zasadę zapewnienia im równych szans w podjęciu kształcenia na ocenianym kierunku.

1.6.2. Zasady, warunki i tryb potwierdzania efektów uczenia się na ocenianym kierunku umożliwiają identyfikację efektów uczenia się uzyskanych poza systemem studiów oraz ocenę ich adekwatności do efektów kształcenia założonych dla ocenianego kierunku studiów. *

1.7. System sprawdzania i oceniania umożliwia monitorowanie postępów w uczeniu się oraz ocenę stopnia osiągnięcia przez studentów zakładanych efektów kształcenia.*

1.7.1. Stosowane metody sprawdzania i oceniania efektów kształcenia są adekwatne do zakładanych efektów kształcenia, wspomagają studentów w procesie uczenia się i umożliwiają skuteczne sprawdzenie i ocenę stopnia osiągnięcia każdego z zakładanych efektów kształcenia, w tym w szczególności w zakresie pogłębionej wiedzy, umiejętności prowadzenia badań oraz kompetencji społecznych niezbędnych w działalności badawczej, na każdym etapie procesu kształcenia, także na etapie przygotowywania pracy dyplomowej i przeprowadzania egzaminu dyplomowego, oraz w odniesieniu do wszystkich zajęć, w tym zajęć z języków obcych.

1.7.2. System sprawdzania i oceniania efektów kształcenia jest przejrzysty, zapewnia rzetelność, wiarygodność i porównywalność wyników sprawdzania i oceniania, oraz umożliwia ocenę stopnia osiągnięcia przez studentów zakładanych efektów kształcenia. W przypadku prowadzenia kształcenia

z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość stosowane są metody weryfikacji i oceny efektów kształcenia właściwe dla tej formy zajęć.*

1. Ocena: w pełni

2. Opis spełnienia kryterium, z uwzględnieniem kryteriów oznaczonych dwiema i trzema cyframi.

1.1.

Przedstawiona koncepcja kształcenia na kierunku *ogrodnictwo* jest zgodna z misją i strategią rozwoju WSEH w Skierniewicach, która została przyjęta uchwałą nr 1 Senatu z dnia 26 czerwca 2012 r. oraz ze strategią rozwoju Wydziału na lata 2013-2020 zatwierdzoną uchwałą nr 1 RW z dnia 30 czerwca 2012 r. Uczelnia jest trwale osadzona w regionalnej przestrzeni społeczno-gospodarczej. Jej misją jest „przygotowanie absolwentów do osiągania sukcesów w społeczeństwie i gospodarce opartej na wiedzy”. Wśród celów strategicznych wymieniane jest m.in. „osiągnięcie wysokiego potencjału wdrożeniowego prac naukowych i badawczych”. Koncepcja kształcenia na kierunku uwzględnia główne cele strategiczne Wydziału w obszarze kształcenia i nauki, współpracy z otoczeniem oraz doskonalenia jakości kształcenia, co odpowiada celom polityki jakości. Program oparty jest o wzorce krajowe kierunku oraz siedemnastoletnie doświadczenie uczelni w kształceniu w tym zakresie. Jest odpowiedzią na zapotrzebowanie otoczenia i profil regionu. W ustalaniu koncepcji kształcenia uwzględniono liczne opinie interesariuszy zewnętrznych. Koncepcja kształcenia nie uwzględnia aktualnie wzorców i doświadczeń międzynarodowych w kształceniu w zakresie ogrodnictwa. Uczelnia zakłada w przyszłości podjęcie współpracy międzynarodowej, uwzględniającej wymianę studentów i nauczycieli akademickich, która zaowocuje przejściem i wprowadzeniem do procesu kształcenia dobrych wzorców adekwatnych do warunków Uczelni. Międzynarodowe kontakty kadry akademickiej z naukowcami z zagranicy utrzymywane są poprzez Instytut Ogrodnictwa. Kierunek ma szczególnie korzystne warunki do kształcenia studentów ze względu na lokalizację oraz współpracę z Instytutem Ogrodnictwa oraz możliwość wykorzystania potencjału naukowego regionu.

1.2

Plany rozwoju kierunku uwzględniają zmiany zachodzące w dziedzinie nauk rolniczych w dyscyplinie ogrodnictwo. Osiągnięcia naukowe i oczekiwania rynku pracy oraz nowe wyzwania stawiane przed ogrodnikami są podstawą zmian treści kształcenia poprzez ich uaktualnianie oraz włączanie do programu studiów nowych przedmiotów np. *Nowoczesna agrotechnika roślin ogrodniczych, Uprawa rzadkich gatunków roślin sadowniczych, Współczesne trendy i nowe technologie w: warzywnictwie, sadownictwie, kształtowaniu terenów zieleni*. Treści kształcenia są modyfikowane z uwzględnieniem sugestii interesariuszy zewnętrznych i wewnętrznych, w tym instytucji ściśle współpracujących z ocenianą Jednostką, jak Instytut Ogrodnictwa w Skierniewicach, Kwiaciarski Zakład Doświadczalny IO – Nowy Dwór, Wielkopolski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Poznaniu (Zespół Doradczy w powiecie kaliskim) oraz licznych firm ogrodniczych m.in. Pol-Plants Szkoła Drzew i Krzewów z Mogielnicy, „Hortus” z Kutna, „Urbanek” z Łowicza, „Zielona Przystań” z Łodzi, Pracownia Architektury Krajobrazu „Starecki”, Grupa Producentów Rozsad Krasoń Sp. z o.o. a także przedstawicieli lokalnych władz i instytucji. Od początku działania uczelnia wiąże swoją działalność z potrzebami środowiska, w którym funkcjonuje. Wydział zacieśnia współpracę z firmami i producentami w formie debat, doradztwa, upowszechniania wiedzy eksperckiej a także planuje organizację kursów doskonalących i cyklicznych konferencji ogrodniczych. Wydział ma w planach rozwój współpracy ogólnokrajowej i międzynarodowej w zakresie wymiany studentów oraz nauczycieli akademickich.

1.3.

Jednostka przyporządkowała oceniany kierunek studiów *ogrodnictwo* do obszaru nauk rolniczych, leśnych i weterynaryjnych. Efekty kształcenia, zarówno na studiach I jak i II stopnia, odnoszą się w pełni do tego obszaru kształcenia, do dziedziny nauk rolniczych, dyscypliny ogrodnictwo. Uwzględniają również pełen zakres efektów kształcenia prowadzących do uzyskania kompetencji inżynierskich.

1.4.

Efekty kształcenia dla studiów pierwszego i drugiego stopnia na kierunku *ogrodnictwo* o profilu ogólnoakademickim zostały ustalone Uchwałą nr 2 Rady Wydziału Nauk Społecznych i Przyrodniczych WSEH z dnia 14 maja 2012 r. i określone Uchwałą nr 3 Senatu WSEH w Skierniewicach z dnia 26 czerwca 2012 r. Kierunkowe efekty kształcenia są spójne z wybranymi efektami kształcenia określonymi w KRK dla Szkolnictwa Wyższego dla obszaru nauk rolniczych, leśnych i weterynaryjnych poziomu I i II, profilu ogólnoakademickiego. Sformułowano je w sposób zrozumiały, czytelny, dający realną możliwość ich osiągnięcia i pozwalający na stworzenie systemu ich weryfikacji. Na studiach I stopnia, określono 18 kierunkowych efektów kształcenia w zakresie wiedzy, 25 w zakresie umiejętności i 7 w zakresie kompetencji społecznych oraz dodatkowe efekty dla specjalności *sadownictwo i warzywnictwo* (odpowiednio: 2, 2 i 1) oraz *rośliny ozdobne i kształtowanie terenów zieleni* (3, 1, 1); na studiach II stopnia odpowiednio 10, 11 i 4 oraz dodatkowe dla specjalności *sadownictwo i warzywnictwo* (odpowiednio: 3, 3 i 1) oraz *rośliny ozdobne i kształtowanie terenów zieleni* (3, 4, 1).

Liczba kierunkowych efektów kształcenia jest duża. Wskazane jest połączenie efektów: K1_U06 i K1_U07, K1_U11 i K1_U12 oraz K1_U16 i K1_U24. Efekt K1_W18 błędnie odniesiony do efektu obszarowego R1A_W08, podobnie K1_W07 do R1A_W02. W efektach kierunkowych z zakresu umiejętności niewłaściwe sformułowanie „rozumie” w efektach K1_U03, K1_U05, K1_U08, w efekcie K1s_W02 zbędne słowo „wskazuje”. Efekty kierunkowe K1_K05 oraz K1s_K01 pokrywają się, podobnie K2_K03 i K2s_K01. Należy je usunąć z efektów dla specjalności. W efekcie K2_W09 konieczne uzupełnienie „pielęgnowania i rekultywacji (czego?)”. W efekcie K2s_U01 – lepiej użyć sformułowania „pod względem”.

Efekty kształcenia zakładane dla ocenianego kierunku uwzględniają zdobywanie przez studentów pogłębionej wiedzy, umiejętności badawczych i kompetencji społecznych niezbędnych w działalności badawczej i zawodowej oraz w dalszej edukacji. Zapewniają atrakcyjność absolwentów na rynku pracy oraz uświadamiają im konieczność ustawicznego kształcenia się. Podczas spotkania z ZO PKA studenci wyrazili opinię, że efekty kształcenia uwzględniają zdobywanie pogłębionej wiedzy oraz umiejętności badawczych.

Kierunkowe efekty kształcenia znajdują odniesienie w kartach przedmiotów (sylabusach) dla obu stopni kształcenia, które opracowane są w sposób bardzo szczegółowy i zawierają wszystkie niezbędne informacje. Efekty kształcenia dla przedmiotów odniesione są do efektów kierunkowych, obszarowych i inżynierskich.

Studia I stopnia umożliwiają uzyskanie wszystkich kompetencji inżynierskich. Efekty kształcenia na studiach II stopnia znajdują także odniesienie do wszystkich efektów prowadzących do uzyskania kompetencji inżynierskich. Karty przedmiotów są dostępne w dziekanacie i bibliotece. Brak jest dostępu do treści sylabusów dla osób spoza Jednostki. Uzyskują te informacje po zwróceniu się z prośbą do Dziekanatu.

1.5.

1.5.1.

nie dotyczy

1.5.2.

Treści programowe są analizowane przez Radę Programową, Radę Wydziału, Komisje ds. Wydziałowego Systemu Zapewniania Jakości Kształcenia. Na podstawie wyników analizy koordynatorzy przedmiotów weryfikują sylabusy w odniesieniu do treści programowych przedmiotu, zalecanej literatury oraz metod kształcenia i sposobu weryfikacji efektów kształcenia. Przy powierzaniu przedmiotów nauczycielom akademickim brane są pod uwagę ich kompetencje, specjalizacje w określonych dziedzinach wiedzy. W procesie doboru treści programowych i ich zgodności z zakładanymi efektami kształcenia oraz aktualności uwzględniane są opinie studentów pozyskiwane z badań ankietowych, przeprowadzanych po każdym semestrze oraz uwagi interesariuszy zewnętrznych.

Treści programowe umożliwiają osiągnięcie przez studentów wszystkich zakładanych efektów

kształcenia na obu stopniach kształcenia. Treści kształcenia na studiach I stopnia obejmują m in. w zakresie wiedzy: podstawowy zakres biologii, chemii i nauk pokrewnych, niezbędny do rozumienia procesów zachodzących w roślinach ogrodniczych (K1_W01÷K1_W04), podstawowe technologie produkcji ogrodniczej, zrównoważonego ogrodnictwa i kształtowania terenów zieleni (K1_W11, K1_W12, K1_W15, K1_W16), organizację pracy w przedsiębiorstwie ogrodniczym oraz wiedzę ekonomiczną z zakresu ogrodnictwa (K1_W06); w zakresie umiejętności: zastosowanie konwencjonalnych i integrowanych metod w produkcji ogrodniczej (K1_U12÷K1_U15), zagospodarowanie terenów zieleni miejskiej, wiejskiej, parków i ogrodów w obiektach użyteczności publicznej i ogrodach przydomowych (K1_U16, K1_U26); w zakresie kompetencji społecznych - świadomości społecznej, zawodowej i etycznej odpowiedzialności za kształtowanie i stan środowiska naturalnego (K1_K05, K1_K06).

Treści kształcenia na studiach II stopnia obejmują m in. w zakresie wiedzy: najnowsze osiągnięcia nauki oraz technologii w produkcji owoców i warzyw oraz praktycznego zastosowania nowoczesnych technologii w uprawie roślin warzywnych pod osłonami i w gruncie oraz w uprawach sadowniczych (K2_W02÷K2_W06), metody, techniki, materiały pielęgnacyjne i konserwatorskie, zasady prowadzenia badań naukowych w zakresie nauk rolniczych i wdrażania wyników tych badań do ogrodnictwa (K2_W08÷K2_W09); w zakresie umiejętności: zastosowania zaawansowanych technologii w konwencjonalnych, integrowanych i ekologicznych metodach produkcji ogrodniczej (K2_U02÷K2_U05), projektowania, zagospodarowania terenów zieleni miejskiej, wiejskiej, parków i ogrodów w obiektach użyteczności publicznej i ogrodach przydomowych (K2_U06), wykorzystywanie podstawowych technologii w celu pozyskania i przetwarzania informacji, zdolność korzystania z zasobów bibliotecznych i internetowych baz danych (K2_U10); w zakresie kompetencji społecznych - świadomości poziomu swojej wiedzy, umiejętności, rozumienia potrzeby dokończenia się, wyznaczania kierunków własnego rozwoju, potrzeby kontynuowania edukacji na poziomie studiów trzeciego stopnia (K2_K01, K2_K3). Kierunkowe efekty kształcenia znajdują odniesienie w kartach przedmiotów (sylabusach) dla obu stopni kształcenia, które opracowane są w sposób bardzo szczegółowy i zawierają wszystkie niezbędne informacje. Efekty kształcenia dla przedmiotów odniesione są do efektów kierunkowych, obszarowych i inżynierskich.

Efekty przypisane do poszczególnych przedmiotów znajdują się w macierzach efektów kształcenia sporządzonych dla studiów I i II stopnia. Z maczycy efektów kształcenia na studiach I stopnia wynika słabe pokrycie efektów kierunkowych K1_W02 oraz K1_W18 przez efekty kształcenia przedmiotów. Stwierdzono też błędne odniesienie efektów kształcenia przedmiotu *Chemia organiczna* do efektu kierunkowego K1_W17.

Dobór literatury w większości przedmiotów jest odpowiedni, zawiera aktualne pozycje naukowe, specjalistyczne i opisujące współczesne trendy w ogrodnictwie, ale w kilku przedmiotach wymaga aktualizacji w grupie literatury podstawowej (np. Botanika – 1953-1986; Gleboznawstwo: 1979-1981; Mechanizacja i inżynieria ogrodnicza: 1978-1999; Fizyka gleby: 1979-1981, Zaburzenia fizjologiczne w roślinach ozdobnych: 1977-1993). Z rozmowy z pracownikami oraz z hospitacji zajęć wynika, że wykładowcy często włączają wyniki badań własnych w treści kształcenia, np. na przedmiotach z zakresu uprawy roślin ogrodniczych (sadowniczych, warzywnych, ozdobnych), ich żywienia, entomologii czy herbologii.

Tematyka prac dyplomowych realizowana na studiach I i II stopnia jest zgodna z przyjętą koncepcją i profilem kształcenia i dotyczy czy dyscypliny naukowej ogrodnictwo.

Studenci podczas spotkania z zespołem oceniającym PKA podkreślili bardzo dobrą jakość kształcenia w zakresie *ogrodnictwa*, wiedzę i doświadczenie wykładowców oraz zalety współpracy z Instytutem Ogrodnictwa, co czyni ich konkurencyjnymi na rynku pracy po studiach. Nie mieli zastrzeżeń do treści i formy realizowanych przedmiotów.

1.5.3

Szeroki wachlarz metod kształcenia ma charakter aktywizujący oraz uwzględnia samodzielną naukę i pracę własną studenta co wynika też z formy studiów (studia niestacjonarne). Stosuje się metody

słowne: wykład, prezentacja, pogadanka, dyskusja, praca z podręcznikiem; metody oglądowe: obserwacja, pomiar, pokaz, prezentacja eksponatów np. minerałów, roślin, owadów; metody praktyczne: ćwiczenia laboratoryjne, doświadczenia, eksperymenty, rozwiązywanie problemów w grupach. Znaczącą rolę odgrywają zajęcia terenowe w szklarniach i sadach Instytutu Ogrodnictwa lub przodujących producentów. Na studiach I stopnia wykorzystuje się metody służące przygotowaniu studentów do prowadzenia badań, w tym: formułowanie problemów badawczych, dobór metod i narzędzi badawczych, opracowanie i prezentację wyników badań. Natomiast studentom studiów II stopnia umożliwia się udział w prowadzonych badaniach oraz wspiera się ich w projektowaniu badań niezbędnych do przygotowania pracy magisterskiej. Część zajęć prowadzona jest przez specjalistów praktyków, wybitnych naukowców, wieloletnich i obecnych pracowników Instytutu Ogrodnictwa w Skierniewicach, co umożliwia studentom osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia. Podczas spotkania z ZO PKA studenci wskazali, że realizowane metody kształcenia pozwalają na samodzielne uczenie się poprzez analizę literatury, przygotowywanie się do ćwiczeń, a także poprzez realizację projektów i pracy dyplomowej. Stosowane metody umożliwiają osiągnięcie założonych efektów kształcenia. W opinii studentów wykorzystywane przez nauczycieli akademickich metody są adekwatne do zakładanych efektów kształcenia. Studenci są przygotowywani do prowadzenia badań oraz mają możliwość udziału w nich.

1.5.4.

Kształcenie na I stopniu studiów niestacjonarnych kierunku *ogrodnictwo* trwa 7 semestrów, natomiast na studiach II stopnia odpowiednio 3 semestry. Zgodnie z Regulaminem Studiów WSEH w Skierniewicach (Zał. do uchwały nr 2 Senatu z dnia 14 kwietnia 2015 r. §21 ust. 2) warunkiem zrealizowania pełnego programu studiów jest uzyskanie 210 punktów ECTS (studia inżynierskie 7-semesterne I stopień) i 90 punktów ECTS (studia II stopnia trwające 3 semestry). Zgodnie z Uchwałą nr 2 Rady Wydziału NSiP WSEH z dnia 30 czerwca 2012 r. w sprawie zatwierdzenia programów kształcenia sporządzonych w oparciu o efekty kształcenia dla studiów I i II stopnia kierunku *ogrodnictwo* o profilu ogólnoakademickim po zasięgnięciu opinii samorządu studenckiego plan studiów I stopnia zawiera 210 punktów ECTS (1328 godzin), a dla II stopnia 90 punktów ECTS (496 godzin). W każdym semestrze student zdobywa 30 punktów ECTS. Oszacowania nakładów pracy dokonują osoby odpowiedzialne za realizację przedmiotów po konsultacji ze studentami, przy założeniu, że realizacja 1 pkt. ECTS wymaga 25 godz. nakładu pracy studenta. W sylabusach przedmiotów zawarte są wyceny nakładów pracy studenta, niezbędnych do realizacji zajęć dydaktycznych, które uwzględniają liczbę godzin kontaktowych, godzin potrzebnych na wykonanie prac częściowych, przygotowanie się do zaliczeń i egzaminu oraz do samodzielnego utrwalania i uzupełniania wiedzy.

1.5.5.

Moduły zajęć na kierunku są powiązane z prowadzonymi na wydziale badaniami naukowymi. Liczba punktów ECTS przypisana do tych modułów na studiach I stopnia wynosi 120 punktów ECTS (specjalność *sadownictwo i warzywnictwo*) i 136 punktów ECTS (specjalność *rośliny ozdobne i kształtowanie terenów zieleni*) co stanowi odpowiednio 57,14 % i 64,76 % w ogólnej liczbie punktów ECTS oraz na studiach II stopnia 67 punktów ECTS (specjalność *sadownictwo i warzywnictwo*) i 65 punktów ECTS (specjalność *rośliny ozdobne i kształtowanie terenów zieleni*), co stanowi odpowiednio 74,44% i 72,22% w ogólnej liczbie punktów ECTS.

Łączna liczba punktów ECTS przypisana zajęciom z bezpośrednim udziałem nauczyciela i studentów wynosi dla I stopnia 75, a dla II stopnia 28 punktów ECTS. Zajęcia z zakresu nauk podstawowych mają przypisane 49 punktów ECTS na pierwszym stopniu i 10 na studiach II stopnia. W programie zajęciom o charakterze praktycznym przypisano 79,7 ECTS na studiach I stopniach i 42,4 na studiach II stopnia. W związku z powyższym należy dokonać korekty tych wyliczeń. W programie studiów określono liczbę punktów, jak student musi uzyskać z zajęć ogólnouczeniowych, języka obcego oraz przedmiotów humanistycznych i społecznych (odpowiednio 9 ECTS na studiach I stopnia i 5 ECTS na studiach II stopnia). Plan studiów I stopnia przewiduje praktykę zawodową, której przypisano 7 punktów ECTS. W planie studiów **nie uwzględniono** przedmiotu *Wychowanie fizyczne* oraz nie

określono koniecznej dla tych zajęć liczby punktów ECTS.

Zastrzeżenia budzi umieszczenie w planie studiów I stopnia przedmiotów, którym przypisano 0 punktów ECTS. Są to przedmioty *Szkolenie biblioteczne* oraz *Szkolenie BHP*. Jest to wprowadzenie zgodne z Regulaminem Studiów WSEH w Skierniewicach (Załącznik do uchwały nr 2 Senatu z dnia 14 kwietnia 2015 r. §21 ust. 2.) jednak niewłaściwe. Skoro przedmiot znajduje się w planie studiów, to przypisanie mu 0 punktów ECTS i brak sylabusu świadczą, że student nie osiąga tu żadnych efektów kształcenia.

1.5.6.

Na studiach I stopnia studenci mają do wyboru dwie specjalności: sadownictwo i warzywnictwo oraz rośliny ozdobne i kształtowanie terenów zieleni, co stanowi 27 punktów ECTS do wyboru. Ponadto studenci mogą wybrać przedmioty obieralne, które stanowią łącznie 53 punkty ECTS. Przy uwzględnieniu wszystkich stworzonych przez Jednostkę możliwości w tym zakresie, udział modułów wybieranych przez studentów wynosi 38,09%, co spełnia wymagania o zapewnieniu studentowi elastyczności w doborze modułów kształcenia w wymiarze minimum 30% liczby punktów ECTS, o którym mowa w §4 ust. 2 rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 3 października 2014 r. w sprawie warunków prowadzenia studiów na określonym kierunku i poziomie kształcenia. Na studiach II stopnia studenci mają do wyboru dwie specjalności: sadownictwo i warzywnictwo oraz rośliny ozdobne i kształtowanie terenów zieleni, co stanowi 21 punktów ECTS do wyboru. Ponadto studenci mogą wybrać seminarium dyplomowe, język obcy i temat pracy dyplomowej, które stanowią łącznie 27 punktów ECTS. Przy uwzględnieniu wszystkich stworzonych przez Jednostkę możliwości w tym zakresie, udział modułów wybieranych przez studentów wynosi 53,3% co spełnia wymagania o zapewnieniu studentowi elastyczności w doborze modułów kształcenia w wymiarze minimum 30% liczby punktów ECTS, o którym mowa w §4 ust. 2 rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 3 października 2014 r. w sprawie warunków prowadzenia studiów na określonym kierunku i poziomie kształcenia.

Studenci mogą zapisywać się na moduły kształcenia, przedmioty i specjalności przez swoich starostów roku lub w dziekanacie. W przypadku dużej liczby chętnych na wybrane przedmioty lub specjalności, przydział studentów odbywa się na podstawie listy rankingowej, gdzie kryterium jest średnia ocen z poprzedniego semestru.

1.5.7

Efekty kształcenia na ocenianym kierunku są osiąganym poprzez różnorodne formy zajęć, adekwatne do ich charakteru tj. wykłady, ćwiczenia, laboratoria, zajęcia terenowe, zajęcia praktyczne, seminaria. Sprzyjają aktywizacji studentów i realizacji zakładanych efektów w zakresie pogłębionej wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych, przygotowując ich do pracy zawodowej i naukowej. Zgodnie z tabelą nr 3 Raportu samooceny na zajęciach o charakterze praktycznym student studiów I stopnia uzyskuje 79,7 pkt ECTS co stanowi 37,95% wszystkich pkt ECTS, zaś na studiach II stopnia 42,4 pkt ECTS (47,11%). Zgodnie z Regulaminem Studiów WSEH i na podstawie załączonego harmonogramu zajęcia na studiach I i II stopnia na ocenianym kierunku odbywają się podczas 8 dwudniowych zjazdów – zajęcia trwają od godz. 8.00 do godz. 19.00. Jest to rozwiązanie powszechnie stosowane dla tej formy studiów. Terminy zjazdów podane są w Zarządzeniu nr 3/2015 z dnia 14 kwietnia 2015 r. w sprawie organizacji roku akademickiego 2015/2016. Rozkłady zajęć są ustalane w porozumieniu z przedstawicielami samorządu studenckiego i zapewniają warunki do efektywnego kształcenia (załącznik do Raportu Samooceny).

Zajęcia audytoryjne i wykłady, a także ćwiczenia laboratoryjne na ocenianym kierunku odbywają się w siedzibie uczelni przy ul. Mazowieckiej 1B. Zajęcia terenowe realizowane są w gospodarstwach ogrodniczych, przechowalniach, szkółkach roślin ozdobnych itp. W realizacji zajęć praktycznych uczelnia współpracuje m.in. z Instytutem Ogrodnictwa w Skierniewicach.

Liczebność studentów w grupach jest adekwatna do prowadzonej formy zajęć: wykłady – od 35 do 50 osób, ćwiczenia audytoryjne – 16-35 osób, zajęciach laboratoryjne do 15 osób, seminaria prowadzone są w kilkuosobowych grupach.

Na ocenianym kierunku nie jest prowadzone kształcenie na odległość, ale realizacja programu kształcenia jest wspierana z wykorzystaniem funkcji e-Learningu, dostępnej na Platformie Moodle

oraz dostępnego on-line katalogu bibliotecznego.

Podczas spotkania z Zespołem Oceniającym PKA studenci nie mieli zastrzeżeń do formy zajęć dydaktycznych na ocenianym kierunku, ich organizacji, liczebności grup oraz liczby godzin. Ich ocena była pozytywna.

1.5.8.

W programie studiów ocenianego kierunku przewidziane są praktyki zawodowe na studiach I stopnia. Trwają one 4 tygodnie i mogą być realizowane nie wcześniej niż w piątym semestrze studiów i nie później niż w szóstym semestrze studiów. Efekty kształcenia założone dla modułu praktyki zawodowej i treści programowe zawarte są w karcie przedmiotu. Praktykom poprawnie przypisano 7 punktów ECTS. Zasady i sposób organizacji praktyk określa Regulamin praktyk. Celem praktyk jest rozwijanie i pogłębianie umiejętności praktycznego wykorzystania wiedzy i kompetencji społecznych zdobytych w czasie studiów, właściwych dla pracy ogrodnika. Studenci odbywają praktykę w różnych zakładach np. w Instytucie Ogrodnictwa, w Kwaciarskim Zakładzie Doświadczalnym w Nowym Dworze, w specjalistycznych gospodarstwach w okolicach Grójca i Warki lub w wybranych instytucjach i podmiotach z branży ogrodniczej. Miejsce odbywania praktyk akceptuje Dziekan Wydziału poprzez wystawienie skierowania na praktykę. Zgodnie z Regulaminem praktyk studenci studiów niestacjonarnych mogą ubiegać się o zaliczenie pracy zawodowej, stażu, wykonywanej działalności gospodarczej – prowadzenia własnego gospodarstwa ogrodniczego, jako praktyki zawodowej i tym samym o zwolnienie z obowiązku odbycia praktyki, jeśli wykonywana praca zawodowa, odbyty staż lub prowadzona działalność gospodarcza pozwalają na osiągnięcie zakładanych celów kształcenia określonych dla praktyk. Decyzję o zwolnieniu z odbycia praktyki zawodowej i zaliczeniu praktyk na podstawie świadczonej pracy, stażu lub prowadzonej działalności gospodarczej podejmuje Dziekan Wydziału po konsultacji z opiekunem praktyk na podstawie dostarczonych przez studenta dokumentów. W rozmowie pracownikami stwierdzono, że ok. 90% studentów ma gospodarstwa ogrodnicze, dlatego często odbywają praktyki we własnych gospodarstwach. Praktyka odbywa się w oparciu o podpisaną umowę. Nadzór nad praktykami pełni opiekun praktyk dokonujący weryfikacji efektów kształcenia na podstawie dzienniczka praktyk lub sprawozdania (w przypadku realizacji praktyki we własnym gospodarstwie), opinii z zakładu pracy i rozmowy ze studentem dotyczącej zdobytej wiedzy i doświadczenia. Sposób weryfikacji efektów kształcenia uzyskanych w wyniku odbycia praktyk reguluje procedura B będąca załącznikiem do Zarządzenia nr 14/2013 Rektora WSEH w Skierniewicach. Należy rozważyć ujednolicenie sposobu zaliczenia praktyki, niezależnie od miejsca jej odbywania. Studenci ocenili, że oferowana liczba miejsc praktyk jest wystarczająca. Zainteresowała ich możliwość odbywania praktyk zawodowych za granicą.

1.5.9.

W programie studiów poza lektoratami nie ma zajęć w językach obcych, nie ma oferty dla studentów zagranicznych, ani nie są prowadzone studia wspólnie z inną uczelnią zagraniczną. Uczelnia dąży do zwiększenia grona cudzoziemców studiujących na kierunku, zarówno realizujących pełny cykl kształcenia, jak i przyjeżdżających na wymianę. Zintensyfikowana rekrutacja prowadzona była przede wszystkim na terenie Ukrainy. Studenci w rozmowie z Zespołem Oceniającym PKA nie wyrazili specjalnego zainteresowania studiami za granicą, jednak byłiby zainteresowani praktykami w innych krajach. Uczelnia nie ma oferty wyjazdów studentów w ramach programu Erasmus.

1.6.

1.6.1.

W uczelni obowiązuje wolny nabór (§60 pkt 1 Statutu WSEH). Zgodnie z §60 pkt 3 Statutu WSEH rekrutację prowadzi dział rekrutacji powołany zarządzeniem dyrektora generalnego. Między kandydatem a uczelnią zostaje zawarta umowa o świadczeniu usługi kształcenia. Informacje o rekrutacji i jej zasadach są powszechnie dostępne i podawane na stronie internetowej uczelni oraz w prasie lokalnej, w materiałach reklamowych. Zasady i procedury rekrutacyjne na studia określone przez Senat są przejrzyste i uwzględniają zasadę równych szans.

Warunki rekrutacji na studia niestacjonarne I i II stopnia na kierunku ogrodnictwo określa Uchwała nr 1 Senatu WSEH w Skierniewicach z dnia 29 kwietnia 2014 r. Limit przyjęć na kierunek ogrodnictwo ustalono na 25 osób dla studiów I stopnia i 15 osób dla studiów II stopnia. O przyjęcie na studia I

stopnia na kierunek *ogrodnictwo* mogą ubiegać się absolwenci wszelkiego typu szkół średnich, posiadający świadectwo dojrzałości. Nie ustalono przedmiotów kierunkowych dla postępowania kwalifikacyjnego. W przypadku studiów II stopnia podstawą rekrutacji jest uzyskany dyplom ukończenia studiów I stopnia. Warunkiem przyjęcia na studia jest złożenie kompletu dokumentów. W §6 Uchwały czytamy: „ustala się zakres treści kształcenia (zał. nr 5 do niniejszej uchwały) umożliwiających osiągnięcie efektów kształcenia, które powinien osiągnąć absolwent studiów I stopnia, studiów innych niż ogrodnictwo, podejmujący studia II stopnia na kierunku ogrodnictwo. Ustalony zakres efektów kształcenia (zał. 6 do niniejszej uchwały) powinien być zaliczony podczas pierwszego roku studiów; forma zaliczenia – zaliczenie na ocenę”. Przyjęta zasada jest w pełni słuszna, jednak dość szczegółowe wymagania dotyczące treści kształcenia w zasadzie wykluczają ich spełnienie przez absolwenta innego kierunku niż ogrodnictwo. Podczas spotkania z ZO PKA studenci pozytywnie wyrazili się na temat liczby przyjmowanych kandydatów. Ich zdaniem ta liczba jest odpowiednia do potencjału dydaktycznego jednostki.

1.6.2

Jednostka ma procedury umożliwiające identyfikację efektów uczenia się uzyskanych poza systemem studiów oraz ocenę ich adekwatności do efektów kształcenia założonych dla ocenianego kierunku studiów. Zarządzeniem nr 10/2015 z dnia 30 czerwca 2015 r. Rektora WSEH w Skierniewicach z dniem 1 października 2015 r. wprowadzono *Regulamin uznawalności efektów kształcenia w Wyższej Szkole Ekonomiczno-Humanistycznej im. Prof. Szczepana A. Pieniążka w Skierniewicach zdobywanych w systemach pozaformalnych i nieformalnych. Zgodnie z art. 170 lit. f ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym (Dz. U. z 2012 r. poz. 572, z późn. zm.) organizację potwierdzania efektów uczenia się powinien określić Senat uczelni, zgodnie z zapisami ustawy regulamin powinien dotyczyć uznawalności „efektów uczenia zdobytych poza systemem studiów”*. W wyniku potwierdzenia efektów uczenia się można zaliczyć studentowi nie więcej niż 50% punktów ECTS przypisanych do danego programu kształcenia określonego kierunku, poziomu i profilu kształcenia. Decyzje w sprawie podejmuje Dziekan, na podstawie rekomendacji Wydziałowej Komisji ds. Uznawalności Efektów Kształcenia powołanej przez Radę Wydziału. Merytorycznej oceny dokonują grupy robocze ds. uznawalności, w ich pracach uczestniczą nauczyciele akademicki prowadzący zajęcia, o zaliczenie których ubiega się wnioskodawca oraz przedstawiciele pracodawców współpracujący z WSEH. Wnioskodawca może uzyskać uznanie efektów kształcenia zdobytych poza systemem studiów, jeśli udokumentuje osiągnięcie efektów kształcenia np. dyplomami, certyfikatami, zaświadczeniami potwierdzającymi uczestnictwo w kursach i szkoleniach. Wnioskodawca może uzyskać uznanie efektów uczenia zdobytych w następstwie doświadczeń życiowych i zawodowych zbieżnych z efektami kształcenia wskazanymi w opisie zajęć, o zaliczenie których ubiega się wnioskodawca. W przypadku uzasadnionych wątpliwości w zakresie posiadanych przez wnioskodawcę efektów uczenia członkowie grupy roboczej mogą przeprowadzić rozmowę z wnioskodawcą lub zastosować dodatkowe narzędzia oceny efektów uczenia np. egzamin. Dotychczas nikt nie podjął tej drogi postępowania.

1.7.

1.7.1.

Sprawdzanie i ocenianie osiągania zakładanych efektów kształcenia określają procedury ujęte w zarządzeniu nr 14/2013 Rektora WSEH z dnia 11 lipca 2013 r. w sprawie weryfikacji osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia w WSEH. W Załączniku do Zarządzenia znajdują się opisy procedury weryfikacji osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia, proces weryfikacji oraz sposoby monitorowania efektów kształcenia na każdym etapie kształcenia (zał. A, B, C). Stosowany system odnosi się do wszystkich efektów kształcenia w zakresie wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych. Weryfikacja założonych efektów kształcenia dla poszczególnych przedmiotów dokonywana jest metodami określonymi w kartach przedmiotów, gdzie uwzględnia się ocenę formułującą i ocenę podsumowującą. Formą weryfikacji w zależności od zakładanych efektów są: zaliczenia bądź egzaminy (pisemne i ustne), kolokwia, prezentacje, projekty, sprawozdania, prace graficzne oraz inne prace zaliczeniowe, które sprawdzają zarówno zdobytą wiedzę, jak i samodzielność w jej nabywaniu oraz wspomagają studentów w procesie uczenia się. Umożliwiają one ocenę efektów kształcenia studenta, także w zakresie wiedzy pogłębionej. Kompetencje społeczne

oceniane są przez sprawdzanie umiejętności pracy zespołowej m.in. w ramach przygotowywanych projektów a także odbywania praktyk zawodowych (Załącznik B). Prace etapowe weryfikują zakładane efekty kształcenia (załącznik 4). Dokumentacja potwierdzająca osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia wraz z wytworami prac studentów podlega archiwizacji. Umiejętności prowadzenia badań naukowych m.in. doboru metod i technik badawczych oraz analizy danych, weryfikowane są przez przygotowywaną pracę dyplomową, a egzamin dyplomowy weryfikuje poziom zdobytej pogłębionej wiedzy (Załącznik C – Procedura i system sprawdzania końcowych efektów kształcenia – procesu dyplomowania). Procedury administracyjne i zasady edytorskie przy pisaniu pracy dyplomowej, warunki uczestnictwa i zaliczania seminarium dyplomowego oraz procedury związane ze złożeniem i przyjęciem pracy dyplomowej i przebieg egzaminu dyplomowego określa Regulamin dyplomowania w WSEH w Skierniewicach (aneks nr 1/2013) z dnia 2 kwietnia 2013 r. do Zarządzenia nr 13/2011 z dnia 30 września 2011 r. Rektora WSEH).

Na ocenianym kierunku studenci przygotowując prace dyplomowe otrzymują opracowane bardzo szczegółowo broszury nt. „Ogólne wymagania i zasady przygotowania pracy inżynierskiej/pracy magisterskiej na kierunku ogrodnictwo”, pomimo tego ich forma jest zróżnicowana. Zastrzeżenia Zespołu Oceniającego wzbudziło kilka prac dyplomowych inżynierskich, które nie zawierały części projektowej, która umożliwiłaby weryfikację kompetencji studenta w tym zakresie (załącznik 4). Brak jest też zestawu pytań do egzaminu dyplomowego na obu stopniach. Studenci otrzymują wykaz zagadnień na egzamin inżynierski (66 wspólnych dla specjalności, 15 szczegółowych dla specjalności *sadownictwo i warzywnictwo* i 26 szczegółowych dla specjalności *rośliny ozdobne i kształtowanie terenów zieleni*) i magisterski (odpowiednio: 29, 26 i 15). Na egzaminie dyplomowym członkowie Komisji Egzaminacyjnej zadają pytania, które nie zawsze spełniają wymagane kryteria (załącznik 4). Podczas spotkania z ZO PKA studenci pozytywnie wyrazili się na temat stosowanych metod i stwierdzili, że umożliwiają ocenę stopnia osiągnięcia wiedzy i umiejętności potrzebnych do działalności badawczej. W ich ocenie ww. metody pozwalają na pełną weryfikację i ocenę stopnia osiągnięcia efektów kształcenia.

1.7.2

System sprawdzania i oceniania efektów kształcenia określają odpowiednie procedury (Załącznik do Zarządzenia nr 14/2013 Rektora WSEH z dnia 11 lipca 2013 r.), jest on przejrzysty, zapewnia rzetelność, wiarygodność i porównywalność wyników sprawdzania i oceniania, oraz umożliwia ocenę stopnia osiągnięcia przez studentów zakładanych efektów kształcenia.

Dobór form oceny do poszczególnych przedmiotów przedstawiony jest w kartach przedmiotów. Przeprowadzony przegląd prac etapowych wykazał, że jest on odpowiedni i umożliwia weryfikację osiągniętych efektów kształcenia (załącznik 4). Stosowany system pozwala na ocenę osiągniętej wiedzy teoretycznej i praktycznej studentów. Przyjęte formy oceniania umożliwiają sprawdzenie efektów kształcenia w zakresie wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych. Jednostka nie prowadzi kształcenia na odległość. Podczas spotkania z ZO PKA studenci pozytywnie wyrazili się na temat systemu sprawdzania i oceniania efektów kształcenia. Informacje nt. oceniania znajdują się w sylabusach, które są dostępne w dziekanacie oraz są przedstawiane przez nauczycieli akademickich na pierwszych zajęciach. System weryfikacji efektów kształcenia jest przejrzysty i zrozumiały oraz zapewnia rzetelność, wiarygodność i porównywalność wyników sprawdzania i oceniania. Studenci o wynikach zaliczeń są informowani przez pocztę elektroniczną lub na zajęciach maksymalnie w ciągu tygodnia od weryfikacji efektów kształcenia, co oceniają pozytywnie. Ponadto w uzasadnionych przypadkach mogą ubiegać się o egzamin komisyjny.

3. Uzasadnienie

Koncepcja kształcenia na ocenianym kierunku studiów jest realizowana zgodnie z założeniami strategii Wydziału i Uczelni i skierowana na potrzeby regionu oraz na ciągłe podnoszenie jakości kształcenia poprzez ścisłą współpracę z otoczeniem społeczno-gospodarczym. Plany rozwoju kierunku uwzględniają zmiany zachodzące w dziedzinie nauk rolniczych w dyscyplinie ogrodnictwo oraz są zorientowane na potrzeby otoczenia społecznego i gospodarczego w tym wymagania i potrzeby rynku pracy. Kierunek *ogrodnictwo* został właściwie przyporządkowany do obszaru kształcenia w zakresie nauk rolniczych, leśnych i weterynaryjnych, dyscyplina ogrodnictwo. Przyjęte przez Senat WSEH w

Skierniewicach efekty kształcenia są sformułowane w sposób czytelny, co umożliwia ich weryfikację. Poszczególne przedmioty mają dobrze zdefiniowane efekty kształcenia i odpowiadają specyfice kierunku *ogrodnictwo*. W ogólnym zarysie dobór treści programowych jest zgodny z zakładanymi efektami kształcenia oraz uwzględnia aktualny stan wiedzy związanej z ogrodnictwem. Z uwagi na kompetencje inżynierskie należy nie dopuszczać prac dyplomowych, które nie spełniają kryteriów pracy inżynierskiej. Czas trwania kształcenia jest odpowiedni oraz umożliwia realizację treści programowych i dostosowany jest do efektów kształcenia określonych dla ocenianego kierunku studiów. Przyjęta punktacja ECTS jest zgodna z obowiązującymi przepisami prawa i ustaleniami uczelni, a także uwzględnia przypisanie modułom zajęć, które powiązane są z badaniami prowadzonymi w jednostce ponad 50 % ECTS. Należy wprowadzić do programu studiów zajęcia z wychowania fizycznego i skorygować punktację ECTS przedmiotów *Szkolenie biblioteczne* oraz *Szkolenie BHP* (semestr I). Przedstawiony program i plany studiów na obu stopniach kształcenia umożliwiają studentom realny wybór przedmiotów w wymiarze nie mniejszym niż 30% liczby punktów ECTS wymaganej do osiągnięcia kwalifikacji odpowiadających poziomowi kształcenia na ocenianym. Dobór form zajęć dydaktycznych na ocenianym kierunku, ich organizacja, w tym liczebność grup na zajęciach, a także proporcje godzin różnych form zajęć są prawidłowe i umożliwiają studentom osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia. Realizacja praktyk zawodowych w ocenianej jednostce odbywa się właściwie i jest odpowiednia dla profilu i formy studiów. W dydaktyce widoczny jest brak kontaktów z uczelniami zagranicznymi. Zasady i procedury rekrutacji stosowane w uczelni zapewniają właściwy dobór kandydatów do podjęcia kształcenia na ocenianym kierunku studiów i poziomie kształcenia oraz uwzględniają zasadę zapewnienia równych szans. Wprowadzona jest procedura uzupełnienia i zaliczenia treści kształcenia przez absolwentów studiów innych niż *ogrodnictwo*, ale spełnienie tych warunków przez absolwenta innego kierunku jest dość trudne. Uczelnia ma procedury umożliwiające identyfikację efektów uczenia się uzyskanych poza systemem studiów oraz ocenę ich adekwatności do efektów kształcenia założonych dla ocenianego kierunku studiów. Zaleca się jedynie wprowadzenie w zapisach uczelni sformułowania „efekty uczenia się” zamiast „efekty kształcenia” oraz „zdobytych poza systemem studiów” zgodnie z art. 2 ust. 1. pkt.18 n, art. 170e-170g ustawy PoSW. W procedurach uczelni brakuje odniesienia do art. 170 g ust. 1. ustawy PoSW. Jednostka stosuje odpowiednie metody sprawdzania efektów kształcenia, które uwzględniają różnorodność przedmiotów. Wskazane jest dokładne opracowanie wymogów dla prac inżynierskich oraz przygotowanie zestawu pytań do egzaminów dyplomowych, które byłyby losowane przez studentów. System sprawdzania i oceniania efektów kształcenia jest przejrzysty, zapewnia rzetelność, wiarygodność i porównywalność wyników sprawdzania i oceniania, oraz umożliwia ocenę stopnia osiągnięcia przez studentów zakładanych efektów kształcenia. W opinii studentów system jest rzetelny i zrozumiały oraz skutecznie egzekwowany. Informacje nt. weryfikacji efektów kształcenia są dostępne w dziekanacie oraz są przedstawiane przez nauczycieli akademickich na pierwszych zajęciach w semestrze.

4. Zalecenia

W związku z ogólną tendencją polskich uczelni do umiędzynarodowienia procesu kształcenia, zaleca się zaznajomienie z dobrymi wzorcami i doświadczeniami innych uczelni krajowych i zagranicznych w tym zakresie, a w przyszłości przeniesienie ich na grunt WSEH w Skierniewicach. Tak ważny dla ogrodnictwa ośrodek, jak Skierniewice ma duży potencjał przeciągnięcia obcokrajowców, a przed wszystkim umożliwienie swoim studentom odbywania praktyk w ośrodkach zagranicznych. Należy rozważyć ujednolicenie sposobu zaliczenia praktyki, niezależnie od miejsca jej odbywania. Należy opracować ściśle wymogi dotyczące prac inżynierskich, polegające na obowiązkowym rozwiązaniu zagadnienia inżynierskiego - projektowego lub eksperckiego. Zaleca się również podjęcie działań, mających na celu wyeliminowanie przypadkowych pytań na egzaminach dyplomowych poprzez przygotowanie zestawu pytań, z którego student na egzaminie losuje pytania.

2. Liczba i jakość kadry naukowo-dydaktycznej oraz prowadzone w jednostce badania naukowe zapewniają realizację programu kształcenia na ocenianym kierunku oraz osiągnięcie przez studentów zakładanych efektów kształcenia

2.1 Nauczyciele akademicy stanowiący minimum kadrowe posiadają dorobek naukowy-zapewniający

realizację programu studiów w obszarze wiedzy odpowiadającym obszarowi kształcenia, wskazanemu dla tego kierunku studiów, w zakresie jednej z dyscyplin naukowych, do których odnoszą się efekty kształcenia określone dla tego kierunku. Struktura kwalifikacji nauczycieli akademickich stanowiących minimum kadrowe odpowiada wymogom prawa określonym dla kierunków studiów o profilu ogólnoakademickim, a ich liczba jest właściwa w stosunku do liczby studentów ocenianego kierunku.*

2.2 Dorobek naukowy, doświadczenie w prowadzeniu badań naukowych oraz kompetencje dydaktyczne nauczycieli akademickich prowadzących zajęcia na ocenianym kierunku są adekwatne do realizowanego programu i zakładanych efektów kształcenia. W przypadku, gdy zajęcia realizowane są z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość, kadra dydaktyczna jest przygotowana do prowadzenia zajęć w tej formie.*

2.3 Prowadzona polityka kadrowa umożliwia właściwy dobór kadry, motywuje nauczycieli akademickich do podnoszenia kwalifikacji naukowych i rozwijania kompetencji dydaktycznych oraz sprzyja umiędzynarodowieniu kadry naukowo-dydaktycznej.

2.4 Jednostka prowadzi badania naukowe w zakresie obszaru/obszarów wiedzy, odpowiadającego/odpowiadających obszarowi/obszaro-om kształcenia, do którego/których został przyporządkowany kierunek, a także w dziedzinie/dziedzinach nauki oraz dyscyplinie/dyscyplinach naukowych, do których odnoszą się efekty kształcenia.*

2.5 Rezultaty prowadzonych w jednostce badań naukowych są wykorzystywane w projektowaniu i doskonaleniu programu kształcenia na ocenianym kierunku oraz w jego realizacji.

1. Ocena – w pełni

2. Opis spełnienia kryterium, z uwzględnieniem kryteriów oznaczonych dwiema cyframi.

2.1.

Do minimum kadrowego na kierunku „ogrodnictwo” Uczelnia zgłosiła 12 nauczycieli akademickich, w tym 6 w grupie samodzielnych nauczycieli akademickich (4 z tytułem naukowym profesora i 2 ze stopniem naukowym doktora habilitowanego) oraz 6 w grupie nauczycieli ze stopniem naukowym doktora. Zespół wizytujący PKA przeprowadził ocenę spełnienia wymagań dotyczących minimum kadrowego na podstawie przesłanej dokumentacji (Raportu samooceny), dokumentów przedstawionych podczas wizytacji oraz rozmów przeprowadzonych z władzami Wydziału. W ocenie uwzględniono w szczególności posiadane stopnie naukowe i specjalizację naukową, a także dorobek nauczycieli akademickich. W wyniku weryfikacji akt osobowych osób stanowiących minimum kadrowe stwierdzono, iż we wszystkich teczkach znajdują się dokumenty poświadczające uzyskane stopnie i tytuły naukowe, a także umowy o pracę zawierające wymagane prawem elementy. Stwierdzono, że wszyscy pracownicy z minimum kadrowego kierunku posiadają dorobek naukowy odnoszący się odpowiednio do obszaru nauk rolniczych, leśnych i weterynaryjnych, co zapewnia prawidłową realizację programu kształcenia przyjętego dla wizytowanego kierunku „ogrodnictwo”. Nauczyciele akademicki stanowiący minimum kadrowe posiadają udokumentowany dorobek naukowy, są autorami lub współautorami artykułów naukowych, książek, podręczników akademickich, monografii, patentów, doniesień naukowych zamieszczonych w materiałach z konferencji krajowych i zagranicznych oraz publikacji popularno-naukowych i popularnych. Dorobek ten odpowiada obszarowi nauk rolniczych, leśnych i weterynaryjnych, dziedzinie nauki rolniczej oraz związany jest z zakresem szeroko pojętej dyscypliny ogrodnictwo, do której odnoszą się efekty kształcenia dla ocenianego kierunku. Dorobek ten powstał na bazie wyników badań naukowych prowadzonych przez nauczycieli akademickich zarówno w Instytucie Ogrodnictwa, jak również badań afiliowanych do Uczelni.

Sprawdzono również złożone oświadczenia o wliczeniu do minimum kadrowego, na podstawie których stwierdzono, że wszystkie te osoby spełniają warunek ujęty w art. 112a i art. 9 a ust. 1 ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym (Dz. U. z 2012 r. poz. 572 z późn. zm.).

Powyższe oświadczenia przedłożyło dla wizytowanego kierunku na poziomie studiów:

- I i II stopnia – 11 osób, w tym 6 samodzielnych nauczycieli akademickich oraz 5 doktorów;
- II stopnia – 1 osoba ze stopniem naukowym doktora.

Żaden ze zgłoszonych do minimum kadrowego nauczycieli akademickich nie przekroczył limitu minimum kadrowych określonego w art. 112a ust. 1-2 powyższej Ustawy.

Na podstawie analizy umów o pracę oraz informacji uzyskanych w czasie wizytacji można stwierdzić, iż nauczyciele akademicy proponowani do minimum kadrowego wizytowanego kierunku studiów zatrudnieni są w Wyższej Szkole Ekonomiczno-Humanistycznej im. prof. Szczepana A. Pieniążka w Skierniewicach od kilku/kilkunastu lat. Dla większości (z wyjątkiem 1 osoby, dla której podstawowym miejscem pracy jest Instytut Ogrodnictwa), Uczelnia jest podstawowym miejscem pracy. Ponadto, 7 na 12 osób zatrudnionych jest na czas nieokreślony, co dowodzi stabilności prowadzonej polityki kadrowej.

Minimum kadrowe dla studiów pierwszego i drugiego stopnia na kierunku „ogrodnictwo” spełnia także wymagania określone w rozporządzeniu Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 3 października 2014 r. w sprawie warunków prowadzenia studiów na określonym kierunku i poziomie kształcenia (Dz. U. z 2014 r. poz. 131) w zakresie liczby nauczycieli akademickich stanowiących minimum kadrowe, ich obciążenia dydaktycznego, a także zatrudnienia w Uczelni.

Biorąc powyższe pod uwagę Zespół oceniający zaliczył do minimum kadrowego wszystkie proponowane osoby (6 samodzielnych nauczycieli akademickich oraz 5 doktorów do studiów I i II stopnia oraz jednego doktora do studiów II stopnia) a zatem należy stwierdzić, iż warunek minimum kadrowego dla kierunku ogrodnictwo na poziomie studiów I i II stopnia został spełniony. Stosunek liczby nauczycieli akademickich stanowiących minimum kadrowe, do liczby studentów kierunku spełnia wymagania § 17 ust. 1 pkt. 7 rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 3 października 2014 r. w sprawie warunków prowadzenia studiów na określonym kierunku i poziomie kształcenia (Dz. U. z 2014 r. poz. 1370). **Wynosi 1:15 przy obowiązującym na wizytowanym kierunku granicznym 1:60.**

2.2.

Zajęcia dydaktyczne na kierunku ogrodnictwo realizowane są przez 26 nauczycieli akademickich, w tym 8 pracowników samodzielnych (5 prof. i 3 dr hab.), 10 doktorów i 8 magistrów. Wszyscy prowadzący zajęcia na ocenianym kierunku przedstawili swój dorobek naukowy, a jego weryfikacja wykazała, iż jest on adekwatny do zakładanych efektów kształcenia i programu studiów. W Raporcie samooceny, władze Uczelni deklarują dążenie do zintensyfikowania publikowania wyników badań. Zespół oceniający również dostrzega taką konieczność w przypadku niektórych osób z minimum kadrowego. Niektórzy pracownicy wykazują się słabszą działalnością publikacyjną, inni publikują z dużą aktywnością. Nauczyciele akademicy należący do minimum kadrowego są autorami lub współautorami: 1 podręcznika, 3 książek i monografii, 24 rozdziałów w monografii, 64 artykułów naukowych i 144 popularno-naukowych. W ocenianym okresie byli uczestnikami 50 konferencji naukowych, krajowych i zagranicznych. Są autorami patentów, wdrożeń, programów komputerowych, programów ochrony roślin, metodyk IP i ekspertyz. Publikują swój dorobek w czasopiśmie zagranicznych i krajowych. Są to: J. Life Science, Pro Environment, J. Hort. Res., Acta Hort., Acta Scientiarum Polonorum Hortorum Cultus, Folia Hort., Progress in Plant Protection, Vegetable Crops News, J. Res. Applic. Agric. Eng., J. Fruit and Ornamental Plant Res., Polish J. Environmental Studies, Soil Science Annual, Zesz. Probl. Post. Nauk Rol., Sylwan, Zeszyty Naukowe WSEH w Skierniewicach, Inżynieria Rolnicza.

Z analizy struktury kwalifikacji kadry oraz jej dorobku naukowego wynika, że większość osób posiada dorobek z dziedziny nauk rolniczych w dyscyplinie ogrodnictwo, ale struktura ta zgodnie z potrzebami procesu kształcenia, jest zróżnicowana w zakresie specjalności: warzywnictwo, sadownictwo i szkółkarstwo, rośliny ozdobne, inżynieria ogrodnicza, uprawa pod osłonami, kształtowanie terenów

zieleni, nawożenie, herbologia, entomologia, fitopatologia, kultury tkankowe czy też gleboznawstwo rolnicze. Osoby te, jako dłużej pracownicy naukowcy Instytutu Ogrodnictwa w Skierniewicach mają ogromne doświadczenie w prowadzeniu badań naukowych. Kilka osób ze stopniem magistra posiada dłużej doświadczenie zawodowe i udokumentowane kwalifikacje do nauczania treści z zakresu prawa, języków obcych, projektowania i architektury, informatyki, florystyki czy kształtowania terenów zieleni. Zróżnicowana struktura kwalifikacji kadry oraz jej dorobek naukowy gwarantują osiągnięcie zakładanych przez Uczelnię efektów kształcenia na kierunku ogrodnictwo. Nie stwierdzono nieprawidłowości w obsadzie zajęć dydaktycznych z przedmiotów objętych programem studiów. Nauczyciele akademicki w roku 2015/2016 prowadzą zajęcia dydaktyczne w wymiarze 88-240 h, co sprzyja jakości oraz bliższym kontaktom ze studentami. Hospitacja zajęć dydaktycznych na I i II stopniu kształcenia wykazała, że zajęcia prowadzone były zgodnie z przewidzianym rozkładem, prowadzący byli dobrze przygotowani do tematyki zajęć, stosowali właściwe formy, metody i materiały dydaktyczne. Przedstawiane treści nawiązywały do zakładanych efektów kształcenia i były zgodne z sylabusem danego przedmiotu. W Uczelni nie prowadzi się kształcenia na odległość.

2.3.

Polityka kadrowa na kierunku ogrodnictwo skupia się przede wszystkim na doborze wykwalifikowanych nauczycieli akademickich, posiadających dorobek naukowy i przygotowanie dydaktyczne do prowadzenia właściwych przedmiotów. Działania te są spójne z koncepcją kształcenia na ocenianym kierunku studiów. Polityka kadrowa zmierza do stabilizacji, utrzymania potencjału kadrowego i dbałości o jego rozwój. Przykładem jest przygotowywana przez jednego z adiunktów rozprawa habilitacyjna na temat właściwości fizycznych podłoży do uprawy roślin ogrodniczych. Zakończenie całej procedury habilitacyjnej planowane jest na rok 2017. Oprócz oceny pracowników, którą reguluje ustawa, w Uczelni działa wewnętrzny system oceny pracowników: prowadzone są hospitacje wykładowców, a także ankietyzacja wśród studentów, która skutkowałą zmianą prowadzącego zajęcia dydaktyczne na ocenianym kierunku studiów. Dbalość o rozwój kadry przejawia się we współorganizowaniu konferencji naukowych (2 luty 2014 r. konferencja „Ogrody na dachu”) czy aktywnym udziale w konferencjach krajowych i zagranicznych. Kadra dydaktyczna kierunku ogrodnictwo publikuje wyniki swoich badań m.in. wydawnictwie Uczelni w Zeszytach Naukowych WSEH czy monografiach Wydawnictwa WSEH (w 2016 r. wydano pracę zbiorową Ogrodnictwo Wybrane Zagadnienia, gdzie opublikowano 15 artykułów naukowych z zakresu ogrodnictwa). Większość kadry pochodzi z Instytutu Ogrodnictwa w Skierniewicach i poprzez Instytut odbywała lub odbywa staże zagraniczne. Uczelnia nie partycypuje w wymianie kadry naukowo-dydaktycznej. Próba nawiązania współpracy z uczelnią na Ukrainie została przerwana przez sytuację polityczną tego kraju. Z przedstawionej dokumentacji wynika, iż w ocenianym okresie wykładowcy kierunku ogrodnictwo uczestniczyli w 23 konferencjach naukowych za granicą lub krótkotrwałych stażach naukowych, połączonych z udziałem w sympozjum, gdzie prezentowali wyniki badań (Francja, Niemcy, Węgry, USA, Portugalia, Turcja, Grecja, Holandia, Austria, Chorwacja, Bułgaria, Rumunia, Czechy, Bośnia i Hercegowina oraz Hiszpania).

2.4.

Nauczyciele akademicki oraz studenci II stopnia kształcenia prowadzą badania naukowe na polu doświadczalnym Uczelni, w jednostkach Instytutu Ogrodnictwa oraz w prywatnych gospodarstwach ogrodniczych. Kwestor Uczelni sporządziła zestawienie kosztów, jakie poniesiono m.in. na prowadzenie badań naukowych, działalność wydawniczą, konferencje, zakup literatury oraz doposażenie sal w okresie ostatnich 5 lat w WSEH. Wydatki na ten cel wynosiły 50-140 tys. zł, w zależności od roku. Tematyka badań naukowych ma różnorodny charakter, ale koncentruje się wokół obszaru wiedzy nauk rolniczych, leśnych i weterynaryjnych, dyscypliny naukowej ogrodnictwo.

Przedstawiono plan badań naukowych na lata 2009-2017, gdzie tematykę badawczą przyporządkowano do 10 grup tematycznych i podano osoby odpowiedzialne za każdą grupę badań (sadownictwo, szkółkarstwo, warzywnictwo, rośliny ozdobne, kształtowanie terenów zieleni, żywienie roślin, przechowywalnictwo, mechanizacja i inżynieria ogrodnicza, współczesne trendy i nowe technologie w warzywnictwie oraz zaburzenia fizjologiczne warzyw). Jest to tematyka aktualna, dotycząca współczesnych trendów w ogrodnictwie, nowych metod uprawy, hodowli, ochrony, żywienia, przechowywania i przetwarzania owoców i warzyw, stosowania nowych podłoży czy doskonalenia materiału siewnego roślin ogrodniczych, nowych technik i technologii stosowania zabiegów agrotechnicznych i zbioru, a także współczesnych trendów w projektowaniu terenów zieleni. Część badań dotyczy ekologicznego systemu gospodarowania. Problematyka badawcza nawiązuje bezpośrednio do zakładanych efektów kształcenia i programu I i II stopnia kształcenia na kierunku ogrodnictwo. Tematyka prac magisterskich jest często związana z profilem problematyki badawczej promotora pracy. Prowadzenie badań z zakresu ww. problematyki umożliwia studentom pogłębienie wiedzy, doskonalenie umiejętności prowadzenia badań oraz nabycie kompetencji społecznych w działalności badawczej.

2.5.

Badania naukowe prowadzone przez pracowników ocenianego kierunku studiów mają bezpośredni wpływ na koncepcję kształcenia, program studiów oraz doskonalenie efektów kształcenia. Na bazie treści związanych z tematyką badawczą oraz wynikami doświadczeń, będących integralną częścią tematyki zajęć, prowadzone są następujące przedmioty: współczesne trendy i nowe technologie w warzywnictwie, hortiterapia, proekologiczna i integrowana produkcja ogrodnicza, wartość biologiczna i lecznicza owoców warzyw i ziół, współczesne trendy w uprawie i nowości w asortymencie roślin ozdobnych, współczesne trendy i nowe technologie w sadownictwie, zastosowanie technologii efektywnych mikroorganizmów, zaburzenia fizjologiczne warzyw, biologia molekularna, nowoczesna agrotechnika upraw ogrodniczych, uprawa rzadkich gatunków sadowniczych. Na seminariach dyplomowych studenci są przygotowywani do prowadzenia badań pod kierunkiem opiekuna pracy dyplomowej, który omawia również wyniki badań własnych. Wykładowcy prowadzą zajęcia na podstawie podręczników, artykułów naukowych, instrukcji czy programów komputerowych swojego autorstwa. Studenci są włączani w proces badawczy pracowników kierunku ogrodnictwo. Szczególną aktywność wykazują dwie studentki biorące udział w programach wieloletnich, które zaangażowane są w badania nad doskonaleniem i uszlachetnianiem nasion, postępem biologicznym w sadownictwie oraz ochroną roślin przez okres kilku lat. Inni studenci ograniczają się do badań jednorocznych, związanych z realizacją pracy dyplomowej. W wyniku tej aktywności, w samym tylko 2016 r. ukazało się 6 publikacji z udziałem studentów. Większość studentów związanych jest z produkcją ogrodniczą i przenosi do swoich gospodarstw ogrodniczych doświadczenia i nowatorskie rozwiązania, które były przedmiotem kształcenia na kierunku ogrodnictwo. Nowatorskie treści przedmiotów są przekazywane studentom również dzięki badaniom prowadzonym w ramach współpracy międzynarodowej i krajowej. Jeden z pracowników kierunku ogrodnictwo uczestniczy w grupie roboczej Weed management systems in vegetables working group, gdzie wraz z innymi naukowcami UE zajmuje się oceną występowania zbiorowisk chwastów. Inni pracownicy brali udział w projektach międzynarodowych z Leiden University w Holandii, z Instytutem Badawczym w Turcji w ramach Anadolu Etap Tarımve Gıda Ürünleri Sanayi ve Ticaret A.Ş. (uprawa intensywnych sadów wiśniowych). Byli organizatorami warsztatów 2nd Workshop “Seed quality in Genetic Resources Conservation of Cultivated Plants” we współpracy z naukowcami z Université Paris we Francji oraz IPK Gatersleben w Niemczech. Realizowanych jest kilka wieloletnich projektów krajowych NCBiR (1), MNiSW (1), MRiRW (3) oraz statutowych Instytutu Ogrodnictwa (4). W ramach Programu Operacyjnego Innowacyjna Gospodarka realizowane są 2 projekty: HortiEnergia i EkoTechProdukt.

We wszystkich projektach bierze łącznie udział 7 wykładowców i 4 studentów kierunku ogrodnictwo. W ocenianym okresie opatentowano również 6 wynalazków (maszyny do zbioru owoców, karczowania drzew, urządzenia do pielęgnacji gleby i nawożenia). Aktywność badawcza pracowników i studentów wpływa korzystnie na proces kształcenia, zdobycie wiedzy o innowacyjnych rozwiązaniach w ogrodnictwie, umiejętność zastosowania ich w praktyce i nabycie przy tym adekwatnych kompetencji.

3. Uzasadnienie

Kadra naukowo-dydaktyczna kierunku ogrodnictwo liczy łącznie 26 osób, z czego 12 stanowi minimum kadrowe kierunku. Wśród prowadzących zajęcia dydaktyczne na ocenianym kierunku studiów jest 8 pracowników samodzielnych (5 prof. i 3 dr hab.), 10 doktorów i 8 magistrów. Do minimum kadrowego kierunku ogrodnictwo Uczelnia zgłosiła 6 samodzielnych pracowników nauki (4 profesorów i 2 dr hab.) oraz 6 doktorów. Osoby należące do minimum kadrowego kierunku spełniają wymogi formalne z art. 112a i art. 9 a ust. 1 ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym (Dz. U. z 2012 r. poz. 572 z późn. zm.), i nie przekroczyły limitu minimów kadrowych. spełnia także wymagania określone w rozporządzeniu Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 3 października 2014 r. Kadra zaliczona do minimum kadrowego na kierunku ogrodnictwo spełnia także kryteria w sprawie warunków prowadzenia studiów na określonym kierunku i poziomie kształcenia (Dz. U. z 2014 r. poz. 131) w zakresie liczby nauczycieli akademickich stanowiących minimum kadrowe, ich obciążenia dydaktycznego, a także zatrudnienia w Uczelni.

Stosunek liczby nauczycieli akademickich stanowiących minimum kadrowe, do liczby studentów kierunku ogrodnictwo wynosi 1:15 i spełnia wymagania § 17 ust. 1 pkt. 7 rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 3 października 2014 r. w sprawie warunków prowadzenia studiów na określonym kierunku i poziomie kształcenia (Dz. U. z 2014 r. poz. 1370).

Spełnione zostały również wymagania z § 12 ust. 1 ww. rozporządzenia. Nauczyciele akademicy posiadają dorobek naukowy z zakresu dyscypliny ogrodnictwo, który zapewnia realizację programu kształcenia na studiach I i II stopnia kierunku ogrodnictwo oraz osiągnięcie przez studentów zamierzonych efektów kształcenia. Kadra naukowo-dydaktyczna prowadzi badania naukowe w dyscyplinie ogrodnictwo, których wyniki są transferowane do programu kształcenia. Kontakty międzynarodowe pracowników utrzymywane są w większości poprzez Instytut Ogrodnictwa w Skierniewicach.

Nauczyciele akademicy prowadzący kształcenie na kierunku ogrodnictwo w WSEH w Skierniewicach spełniają wszystkie warunki formalne wymagane przepisami prawa w zakresie liczby, oświadczeń o zaliczeniu do minimum kadrowego, liczby realizowanych godzin dydaktycznych, zatrudnienia w Uczelni jako podstawowym miejscu pracy, stosunku liczby nauczycieli do liczby studentów, struktury kwalifikacji oraz dorobku naukowego. Polityka kadrowa WSEH sprzyja rozwojowi naukowemu kadry (baza badawcza, finansowanie badań, prowadzenie własnego wydawnictwa przez WSEH) i jej doskonaleniu. Jednakże należałoby bardziej zmotywować niektórych członków minimum kadrowego do aktywniejszego udziału w bieżącej działalności publikacyjnej.

Dorobek naukowy kadry naukowo-dydaktycznej oraz cenne doświadczenie zdobyte w Instytucie Ogrodnictwa w Skierniewicach, z zakresu wszystkich działów ogrodnictwa i przeniesienie ich na grunt Uczelni, gwarantuje realizację programu studiów na I i II stopniu ocenianego kierunku oraz uzyskanie przez studentów zakładanych efektów kształcenia. Pracownicy prowadzą liczne badania naukowe, wyjeżdżają na sympozja i konferencje naukowe, a wyniki badań oraz nowatorskie metody, techniki i technologie stosowane w ogrodnictwie w Polsce i na świecie, wykorzystują do tworzenia nowych treści czy przedmiotów.

4. Zalecenia

Należy zintensyfikować i zaktualizować działalność publikacyjną niektórych członków minimum kadrowego.

3. Współpraca z otoczeniem społecznym, gospodarczym lub kulturalnym w procesie kształcenia

3.1 Jednostka współpracuje z otoczeniem społecznym, gospodarczym lub kulturalnym, w tym z pracodawcami i organizacjami pracodawców, w szczególności w celu zapewnienia udziału przedstawicieli tego otoczenia w określaniu efektów kształcenia, weryfikacji i ocenie stopnia ich realizacji, organizacji praktyk zawodowych, w przypadku, gdy w programie studiów na ocenianym kierunku praktyki te zostały uwzględnione.*

3.2 W przypadku prowadzenia studiów we współpracy lub z udziałem podmiotów zewnętrznych reprezentujących otoczenie społeczne, gospodarcze lub kulturalne, sposób prowadzenia i organizację tych studiów określa porozumienie albo pisemna umowa zawarta pomiędzy uczelnią a danym podmiotem.*

1. Ocena: w pełni

2. Opis spełnienia kryterium, z uwzględnieniem kryteriów oznaczonych dwiema cyframi.

3.1

Jednostka współpracuje z instytucjami działającymi w sferze rolnictwa i ogrodnictwa, jednostkami naukowo-badawczymi i innymi z branży ogrodniczej. Ma ścisłą współpracę z Instytutem Ogrodnictwa w Skierniewicach w zakresie dydaktyki, badań naukowych, korzystania z zaplecza badawczego do prowadzenia zajęć dydaktycznych, pozyskiwania miejsc praktyk dla studentów i upowszechniania wiedzy. Porozumienia o współpracy podpisane 3 listopada 2011 r. a następnie 22 września 2015 r. pozwalają na udział pracowników Instytutu w zajęciach dydaktycznych, opiniowanie treści programowych, planów i programów studiów, korzystanie przez studentów z księgozbioru Instytutu, pracowni, laboratoriów i pól doświadczalnych w celu przeprowadzenia zajęć dydaktycznych a także realizacji prac inżynierskich i magisterskich. Prace wykonane pod kierunkiem pracowników naukowych Instytutu i zatrudnionych w uczelni stanowią wspólny dorobek naukowy tych instytucji.

Umowa o współpracy z dnia 9 września 2015 r. reguluje na podobnych zasadach kontakty WSEH z Kwaciarskim Zakładem Doświadczalnym IO Nowy Dwór Sp. z o.o.

Koncepcję kształcenia na ocenianym kierunku zaopiniowali m.in. Instytut Ogrodnictwa w Skierniewicach, Kwaciarski Zakład Doświadczalny w Nowym Dworze, Gospodarstwo Ogrodnicze „Krasoń”, Gospodarstwo Szkółkarskie „Łazuccy”, Szkołka Drzew i krzewów Ozdobnych „Pol-Plants”, „Hortus s.c.”, Pracownia Architektury krajobrazu „Starecki”, Wojewódzki Ośrodek Doradztwa Rolniczego, **wiodący na rynku producent przetworów owocowych Firma Bracia Urbanek, grupy producenckie**, a także Starosta Powiatu Skierniewickiego, wójtowie wybranych gmin i in. Współpraca z interesariuszami zewnętrznymi w zakresie doskonalenia programu kształcenia odbywa się także poprzez praktyki zawodowe. Stosowne porozumienia w przedmiocie prowadzenia praktyk podpisano m.in. z Centrum ogrodniczym Zielona Przystań, Pracownia Architektury krajobrazu „Starecki”, „Bialski Owoc Sp. z o.o.”

Współpraca realizowana jest również poprzez organizację zajęć terenowych w wiodących gospodarstwach ogrodniczych i firmach związanych z branżą. Kadra wydziału prowadzi wykłady tematyczne dla uczniów szkół średnich o profilu rolniczym, ogrodniczym, architektury krajobrazu. Wykładowcy i studenci kierunku biorą udział w różnego rodzaju wydarzeniach organizowanych przez branżę ogrodniczą np. "Kolorowa Jesień" w KZD IO w Nowym Dworze, targi ogrodnicze w Gołuchowie

3.2

Nie dotyczy – Wydział nie prowadzi studiów w formalnej współpracy z podmiotami zewnętrznymi.

3. Uzasadnienie

Jednostka współpracuje z otoczeniem społecznym i gospodarczym, w tym z pracodawcami i organizacjami pracodawców, w celu zapewnienia udziału przedstawicieli otoczenia w określaniu efektów kształcenia, weryfikacji i ocenie stopnia ich realizacji oraz organizacji procesu dydaktycznego i praktyk zawodowych.

4. Zalecenia

brak

4. Jednostka dysponuje infrastrukturą dydaktyczną i naukową umożliwiającą realizację programu kształcenia o profilu ogólnoakademickim i osiągnięcie przez studentów zakładanych efektów kształcenia, a także prowadzenie badań naukowych

4.1 Liczba, powierzchnia i wyposażenie sal dydaktycznych, w tym laboratoriów badawczych ogólnych i specjalistycznych są dostosowane do potrzeb kształcenia na ocenianym kierunku, tj. liczby studentów oraz do prowadzonych badań naukowych. Jednostka zapewnia studentom dostęp do laboratoriów w celu wykonywania zadań wynikających z programu studiów oraz udziału w badaniach.*

4.2 Jednostka zapewnia studentom ocenianego kierunku możliwość korzystania z zasobów bibliotecznych i informacyjnych, w tym w szczególności dostęp do lektury obowiązkowej i zalecanej w sylabusach, oraz do Wirtualnej Biblioteki Nauki.*

4.3 W przypadku, gdy prowadzone jest kształcenie na odległość, jednostka umożliwia studentom i nauczycielom akademickim dostęp do platformy edukacyjnej o funkcjonalnościach zapewniających co najmniej udostępnianie materiałów edukacyjnych (tekstowych i multimedialnych), personalizowanie dostępu studentów do zasobów i narzędzi platformy, komunikowanie się nauczyciela ze studentami oraz pomiędzy studentami, tworzenie warunków i narzędzi do pracy zespołowej, monitorowanie i ocenianie pracy studentów, tworzenie arkuszy egzaminacyjnych i testów

1. Ocena: w pełni

2. Opis spełnienia kryterium, z uwzględnieniem kryteriów oznaczonych dwiema cyframi.

4.1.

WSEH w Skierniewicach zlokalizowana jest w budynku 2-piętrowym o powierzchni 2281 m², który jest własnością Uczelni. Posadowiony jest na działce, również będącej własnością Uczelni, o łącznej powierzchni 3927 m². Wokół budynku zbudowano parking z licznymi miejscami postojowymi dla samochodów (większość studentów studiów niestacjonarnych dojeżdża do Uczelni z okolicznych miejscowości. Uczelnia dysponuje 1 dużą aulą (128 miejsc) i 10 mniejszymi salami (20-70 miejsc każda), w których odbywają się zajęcia dydaktyczne dla studentów kierunku ogrodnictwo. Zorganizowano i wyposażono w nowoczesne oprogramowanie 2 pracownie komputerowe na 21 i 31

stanowisk, w tym stanowisko dla osoby niepełnosprawnej. Sale są przestronne, większa o powierzchnię 72 m². Oprócz tego, zajęcia dydaktyczne o profilu laboratoryjnym oraz część laboratoryjna doświadczeń prowadzone są w 3 laboratoriach (chemicznym, chemii rolnej i mikrobiologiczno-biotechnologicznym) oraz w 2 pracowniach przedmiotowych (projektowania terenów zieleni oraz entomologiczno-fitopatologicznej). Uczelnia co roku asygnuje określoną kwotę na doposażenie sal dydaktycznych, laboratoriów i pracowni, zakup nowych programów komputerowych. Przegląd bazy dydaktycznej w budynku przy ul. Mazowieckiej 1 oraz prowadzone hospitacje zajęć wykazały, że sale dydaktyczne są wystarczająco wyposażone do prowadzenia zajęć na kierunku ogrodnictwo. Nie wszystkie sale mają zamontowane rzutniki multimedialne, ale też nie wszyscy wykładowcy z nich korzystają. Niektórzy przynoszą rzutniki na zajęcia, co świadczy o możliwości korzystania ze sprzętu przenośnego będącego w zasobach Uczelni. Ponadto, są w salach udostępnione czytniki pisma, ekrany, tablice interaktywne, sprzęt audiowizualny. Wyposażenie laboratoriów i pracowni w sprzęt laboratoryjny, aparaturę badawczą czy pomoce dydaktyczne zależy od charakteru tych pomieszczeń, ale oceniono, że jest ono wystarczające do realizacji procesu dydaktycznego i działalności badawczej. Laboratoria i pracownie przypisane są wyłącznie dla studentów kierunku ogrodnictwo, a zajęcia w nich odbywają się w mniejszych grupach. Na studiach II stopnia kształci się obecnie 50 osób, z czego 24 to dypłomanci, z których część realizuje badania laboratoryjne w laboratoriach Uczelni. WSEH gwarantuje studentom – dyplomantom możliwość prowadzenia badań naukowych na polu doświadczalnym z budynkiem gospodarczym i zapleczem socjalnym. Obszar ten podzielono na 3 kwatery, gdzie wyodrębniono część sadowniczą (1 ha), część doświadczalną dla roślin ozdobnych uprawianych w gruncie (0,3 ha) oraz szkółkę kontenerową roślin ozdobnych i sadowniczych (400 m²). W części sadowniczej uprawiane są drzewa i krzewy owocowe jako nasadzenia trwałe, gdzie oprócz badań prowadzona jest kolekcja drzew i krzewów, służąca procesowi dydaktycznemu. Kwatera przeznaczona dla roślin ozdobnych to wydzielona część badawcza i dydaktyczna kolekcja roślin ozdobnych. Szkółka kontenerowa służy do prowadzenia badań z zakresu pojemnikowej uprawy drzew i krzewów owocowych i ozdobnych.

Na mocy zawartych porozumień w roku 2011 i 2015 pomiędzy kolejnymi dyrektorami Instytutu Ogrodnictwa a Rektorem WSEH wyrażono wolę współpracy i podpisano deklarację, iż w miarę swoich możliwości Instytut Ogrodnictwa oferuje studentom ogrodnictwa korzystanie ze swojej bazy badawczej, a także udostępnia do celów demonstracyjnych maszyny, urządzenia, sprzęt, aparaturę i laboratoria oraz pole doświadczalne. Studenci kierunku ogrodnictwo korzystają również z bazy naukowej i badawczej Kwaciarskiego Zakładu Doświadczalnego Instytutu Ogrodnictwa w Nowym Dworze na mocy Umowy o współpracy zawartej w 2015 roku. Z racji wykonywania w Zakładzie Doświadczalnym prac dyplomowych, odbywania praktyk studenckich, zajęć terenowych, włączania studentów w proces badawczy, Zespół oceniający będąc w Nowym Dworze, miał możliwość określić zakres tej współpracy. Poszerzenie bazy dydaktycznej, a także pogłębienie wiedzy czy też praktyczne efekty kształcenia z zakresu uprawy i rozmnażania roślin ozdobnych, szkółkarstwa ogrodniczego, rozmnażania roślin w kulturach in vitro, przygotowywania podłoży ogrodniczych, hodowli nowych gatunków i odmian – to tylko niektóre wymierne korzyści pobytu studentów w Zakładzie Doświadczalnym w Nowym Dworze. Zakres merytoryczny i praktyczny współpracy Uczelni z tymi instytucjami naukowo-badawczymi nawiązuje ściśle do efektów kształcenia na studiach I i II stopnia kierunku ogrodnictwo.

4.2.

WSEH posiada własną bibliotekę (czytelnię i wypożyczalnię), która mieści się na parterze budynku Uczelni i zajmuje dużą powierzchnię. Jest otwarta 4 razy w tygodniu, przy czym zawsze w czasie trwania zjazdów, a korzysta z niej dziennie 30-40 studentów i pracowników. W okresie 17 lat istnienia Uczelni, zgromadzono pokaźny księgozbiór, ponad 22 000 woluminów. Z zakresu ogrodnictwa

przygotowano dla studentów aż 2727 książek i liczne czasopisma ogrodnicze: Zieleń Miejska, Hasło Ogrodnicze, OWK, Szkółkarstwo, Ogrody, Sad Nowoczesny, Rynek Owoców i Warzyw, Warzywa, Rośliny Ozdobne i Mój Piękny Ogród. Dostępne są bieżące numery czasopism naukowych: Acta Scientiarum Polonorum Hortorum Cultus, Progress in Plant Protection, wydawnictwa naukowe Instytutu Ogrodnictwa oraz Zeszyty Naukowe WSEH w Skierniewicach. W osobnym dziale gromadzono podręczniki z zakresu ogrodnictwa, po 5-10 egzemplarzy (Ogólna uprawa warzyw, Sad i szkółkarstwo, Uprawa warzyw w pomieszczeniach, Sadownictwo, Dendrologia, a także wiele książek i monografii ze wszystkich działów szeroko pojętego ogrodnictwa, po kilka egzemplarzy. W każdym roku Wydział przeznacza określoną kwotę na zakup nowych książek i czasopism, szczególnie tych, które figurują w kartach przedmiotu. Studenci mają dostęp online do pakietu 12 baz z EBSCO, które zawierają wysoko punktowane czasopisma naukowe oraz 5 baz bibliograficznych. W bibliotece udostępniono System informacji o gospodarce żywnościowej z Centralnej Biblioteki Rolniczej oraz e-PNP i LEX. Biblioteka ma podpisane umowy z Wirtualną Biblioteką Nauki, a także z Uniwersytetem Warszawskim do 2020 r. na dostęp do bazy czasopism naukowych. Studenci mogą z nich korzystać mając przydzielone kody. Większość publikacji naukowych gromadzi Biblioteka Instytutu Ogrodnictwa, z której studenci mogą wypożyczać literaturę naukową na mocy zawartej Umowy. Na terenie Biblioteki znajduje się 6 stanowisk komputerowych, z których korzystają studenci wyszukując literaturę. Oceniono, że zasoby biblioteczne oraz dostęp do informacji bibliotecznej jest wystarczający do prowadzenia kształcenia i przygotowania pracy dyplomowej na kierunku ogrodnictwo i osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia.

W opinii studentów Biblioteka jest dobrze wyposażona w literaturę potrzebną do realizacji zamierzonych efektów kształcenia. Każdy student ma dostęp do źródeł elektronicznych zarówno bezpłatnych jak i płatnych. Biblioteka jest otwarta w godzinach odpowiadających potrzebom studentów. W Bibliotece występują stanowiska komputerowe z dostępem do Internetu oraz czytelnia.

4.3.

Jednostka nie prowadzi kształcenia na odległość.

3. Uzasadnienie

WSEH w Skierniewicach dysponuje własną, dobrze wyposażoną infrastrukturą dydaktyczną i stosowną do poziomu potrzeb infrastrukturą badawczą, która jest wspierana przez Instytut Ogrodnictwa w Skierniewicach i Zakład Doświadczalny w Nowym Dworze. Sale dydaktyczne, sale komputerowe, laboratoria i pracownie są przystosowane do liczby studentów, właściwe dla stosowanych metod nauczania, wyposażone w pomoce dydaktyczne, sprzęt laboratoryjny, aparaturę i urządzenia pomiarowe, służące zarówno do prowadzenia zajęć w procesie dydaktycznym, jak również do realizacji badań naukowych. Dla pracowników i studentów kierunku ogrodnictwo, Uczelnia stworzyła warunki do prowadzenia doświadczeń polowych. Na blisko 2 ha pola doświadczalnego realizowane są badania naukowe, m.in. stanowiące podstawę opracowania prac dyplomowych z zakresu sadownictwa, szkółkarstwa ogrodniczego, roślin ozdobnych i warzywnictwa. W obrębie pola doświadczalnego założono kolekcję roślin ogrodniczych, na potrzeby procesu dydaktycznego.

Studenci i pracownicy Uczelni mają szeroki dostęp do literatury ogrodniczej. Własna baza biblioteczna jest dobrze wyposażona w podręczniki, książki i czasopisma, które są polecane jako literatura podstawowa i uzupełniająca w procesie kształcenia na kierunku ogrodnictwo oraz posiada dostęp do Wirtualnej Biblioteki Nauki i wirtualnych baz literatury. Na mocy zawartych porozumień z Instytutem Ogrodnictwa czy Uniwersytetem Warszawskim, dostęp ten uległ znacznemu rozszerzeniu. Analiza infrastruktury dydaktycznej i naukowej w Wyższej Szkole Ekonomiczno-Humanistycznej w Skierniewicach wykazała, iż jest ona wystarczająca i umożliwia realizację kształcenia o profilu

ogólnoakademickim na kierunku ogrodnictwo na dobrym poziomie. Pozwala na osiągnięcie przez studentów zakładanych efektów kształcenia na studiach niestacjonarnych I i II stopnia oraz stwarza dobre warunki do prowadzenia badań naukowych.

Studenci obecni na spotkaniu z ZO PKA pozytywnie ocenili infrastrukturę dydaktyczną i naukową jednostki. W ich opinii liczba, powierzchnia i wyposażenie sal dydaktycznych są odpowiednie. Sale posiadają sprzęt audiowizualny wykorzystywany przez nauczycieli akademickich podczas zajęć. Studenci mają dostęp do specjalistycznych sal i laboratoriów w celu wykonywania zadań w ramach programu studiów i prowadzenia badań naukowych.

Budynek Wydziału Nauk Społecznych i Przyrodniczych nie jest w pełni przystosowany dla potrzeb osób z niepełnosprawnościami narządu ruchu, natomiast Jednostka dopasowuje plan zajęć dla studentów z niepełnosprawnością ruchową tak, aby wszystkie zajęcia odbywały się na parterze. W budynku wydziału znajdują się podjazdy, a w salach oraz bibliotece jest uwzględnione wyposażenie dla osób z innymi niepełnosprawnościami, np. dla osób niedosłyszących lub niedowidzących.

Baza dydaktyczna WSEH w Skierniewicach zapewnia osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia na I i II stopniu studiów kierunku ogrodnictwo oraz stwarza dobre warunki do prowadzenia badań naukowych pracownikom i studentom. Władze Uczelni asygnują środki na powiększenie zasobów najnowszej literatury oraz dostęp do nowych baz danych. Budynek Wydziału i sale dydaktyczne nie są w pełni przystosowane do osób z niepełnosprawnościami, ale Jednostka umożliwia jak najlepszy dostęp dla studentów z niepełnosprawnością ruchową do bazy dydaktycznej mimo barier infrastrukturalnych.

4. Zalecenia

Kształcenie odbywa się wyłącznie w formie studiów niestacjonarnych. Wykorzystanie funkcji e-learningu mogłoby być dla niektórych studentów dużą pomocą, zważywszy na fakt, iż Uczelnia dysponuje Platformą Moodle.

5. Jednostka zapewnia studentom wsparcie w procesie uczenia się, prowadzenia badań i wchodzenia na rynek pracy

5.1 Pomoc naukowa, dydaktyczna i materialna sprzyja rozwojowi naukowemu, społecznemu i zawodowemu studentów, poprzez zapewnienie dostępności nauczycieli akademickich, pomoc w procesie uczenia się i skutecznym osiągnięciu zakładanych efektów kształcenia oraz zdobywaniu umiejętności badawczych, także poza zorganizowanymi zajęciami dydaktycznymi. W przypadku prowadzenia kształcenia na odległość jednostka zapewnia wsparcie organizacyjne, techniczne i metodyczne w zakresie uczestniczenia w e-zajęciach.*

5.2 Jednostka stworzyła warunki do udziału studentów w krajowych i międzynarodowych programach mobilności, w tym poprzez organizację procesu kształcenia umożliwiającą wymianę krajową i międzynarodową oraz nawiązywanie kontaktów ze środowiskiem naukowym.*

5.3 Jednostka wspiera studentów ocenianego kierunku w kontaktach ze środowiskiem akademickim, z otoczeniem społecznym, gospodarczym lub kulturalnym oraz w procesie wchodzenia na rynek pracy, w szczególności, współpracując z instytucjami działającymi na tym rynku.*

5.4 Jednostka zapewnia studentom niepełnosprawnym wsparcie naukowe, dydaktyczne i materialne, umożliwiające im pełny udział w procesie kształcenia oraz w badaniach naukowych.

5.5 Jednostka zapewnia skuteczną i kompetentną obsługę administracyjną studentów w zakresie spraw związanych z procesem dydaktycznym oraz pomocą materialną, a także publiczny dostęp do informacji o programie kształcenia i procedurach toku studiów.

1. Ocena: w pełni

2. Opis spełnienia kryterium, z uwzględnieniem kryteriów oznaczonych dwiema cyframi.

5.1.

Nauczyciele akademicki są dostępni podczas konsultacji oraz za pośrednictwem poczty elektronicznej. Terminy konsultacji są dostosowane do formy i trybu studiów oraz do planu zajęć. Studenci są zadowoleni z opieki dydaktycznej i naukowej

W Uczelni istnieje możliwość ubiegania się o Indywidualny Program i Plan Kształcenia, którego proces aplikacji jest transparentny i został opisany w Regulaminie Studiów. Tylko kilku studentów korzysta z tej formy indywidualizacji procesu kształcenia z uwagi na brak zainteresowania takimi możliwościami ze strony innych studentów.

W opinii studentów proces dyplomowania jest przejrzysty i zrozumiały. Studenci są zobowiązani do wyboru opiekuna pracy dyplomowej na 6 semestrze. Studenci wyrazili opinię, że podczas realizacji pracy dyplomowej, współpraca i wsparcie merytoryczne otrzymywane od opiekuna są odpowiednie. Studenci pozytywnie ocenili liczbę osób przypadającą na jednego opiekuna. SeminaRIA odbywają się w ramach zajęć, podczas których studenci prezentują swoje postępy w pisaniu pracy dyplomowej.

W ramach kierunku ogrodnictwo w Uczelni nie działa żadne Koło Naukowe z uwagi na brak zainteresowania studentów. Formalnie Kół Naukowe istnieją, natomiast w chwili obecnej mają zawieszoną działalność. Studenci nie są zainteresowani tego typu działalnością, ponieważ większość z nich pracuje lub prowadzi własne gospodarstwo rolne.

Studenci uważają, że programy studiów i efekty kształcenia, które są dostępne na stronie internetowej Uczelni są dla nich wystarczającym źródłem informacji na temat przedmiotu. W ich opinii treści sylabusów są kompletne i wspomagają ich proces uczenia się. Karty przedmiotów zawierają wszelkie niezbędne informacje nt. zaliczenia przedmiotów, efektów kształcenia, wymiaru godzin, literatury. Zamieszczone tam informacje pomagają studentom w wyborze specjalności lub modułu kształcenia.

Podczas spotkania z ZO PKA studenci poinformowali, że prowadzący udostępniają materiały pomocnicze, np. dodatkowe arkusze ćwiczeniowe, literatura, które w ich opinii są bardzo przydatne.

W Uczelni istnieją dwie formy mechanizmów motywujących studentów, którymi są stypendium rektora finansowane z Funduszu Pomocy Materialnej oraz możliwość obniżenia lub umorzenia czesnego. Zasady uzyskiwania dodatkowych wyróżnień określa Rektor. Przy przyznawaniu ww. stypendiów brane są pod uwagę średnia ocen oraz osiągnięcia naukowe, sportowe i artystyczne. Obniżanie lub umarzanie opłat za studia jest przyznawane za udział w życiu Uczelni, np. przez promocje jej na zewnątrz. W opinii studentów takie systemy motywacyjne są satysfakcjonujące.

Przyznawanie pomocy materialnej odbywa się na zasadach opisanych w Regulaminie przyznawania i ustalania wysokości pomocy materialnej dla studentów Wyższej Szkoły Ekonomiczno-Humanistycznej im prof. Szczepana A. Pieniążka w Skierniewicach przyznawanej w ramach dotacji Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego. Na podstawie tego dokumentu stwierdzono, że Regulamin nie został w pełni dostosowany do wymogów wynikających z ustawy z dnia 11 lipca 2014 r. o zmianie ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym, brak w nim możliwości ubiegania się o stypendium rektora przez studentów I roku, którzy w szkole średniej byli laureatami lub finalistami olimpiad przedmiotowych. Poza ww. uchybieniem należy stwierdzić, że zasady otrzymywania wszelkich świadczeń pomocy materialnej są przejrzyste i zrozumiałe dla studentów oraz są zgodne z obowiązującymi przepisami prawa. Regulamin przyznawania pomocy materialnej został ustalony przez Rektora w porozumieniu z Samorządem Studenckim zgodnie z art. 186 pkt. 1 ustawy. Przyznawanie stypendiów należy do obowiązków Komisji Stypendialnej, w której większość stanowią studenci zgodnie z art. 177 ust. 3 Ustawy.

Studenci są zadowoleni z systemu opieki naukowej, dydaktycznej, materialnej i socjalnej, a wszelkie skargi i zastrzeżenia mogą składać przez swoich starostów lub bezpośrednio do Dziekan Wydziału. Ponadto Dziekan Wydziału organizuje w każdym miesiącu lub częściej (w zależności od potrzeb) spotkania ze wszystkimi studentami, na których porusza kwestie organizacyjne oraz zasięga opinii od studentów nt. różnych aspektów studiowania. Podczas tych spotkań Pani Dziekan przekazuje informacje nt. procesu dyplomowania, sposobu wyboru specjalności lub przedmiotów obieralnych oraz informuje o procesie ankietyzacji i ich wynikach. Podczas takich spotkań studenci mają prawo zgłosić swoje uwagi, wnioski i zażalenia. Z uwagi na bardzo dobry kontakt i małą barierę między studentami a Panią Dziekan, sposób ten jest bardzo skuteczny i studenci chętnie opowiadają o swoich problemach, które są w miarę możliwości na bieżąco rozwiązywane.

Podczas spotkania z ZO PKA studenci pozytywnie ocenili proces kształcenia realizowany na wizytowanym kierunku. Nie mieli żadnych zastrzeżeń, co do systemu opieki naukowej, dydaktycznej, materialnej i socjalnej.

5.2.

Uczelnia **nie umożliwia** wymiany międzynarodowej dla studentów. Nie są podpisane żadne umowy o współpracy ani nie funkcjonuje w Uczelni żadna jednostka odpowiedzialna za umiędzynarodowienie. Podczas spotkania z ZO PKA studenci poinformowali, że nie są zainteresowani wymianą zagraniczną, ponieważ pracują i prowadzą własne gospodarstwa rolne. W związku z tym zasugerowano, że mogliby brać udział w wymianie zagranicznej nie semestralnej, a wakacyjnej, podczas której mogliby odbywać praktyki. Warto zaznaczyć, że podczas spotkania z ZO PKA, część studentów wyraziła zainteresowanie taką formą udziału w programach mobilnościowych, natomiast wcześniej nie byli świadomi i poinformowani przez Uczelnię o takiej możliwości.

5.3.

Studenci kierunku ogrodnictwo mają możliwość kontaktu z otoczeniem społecznym i gospodarczym. Wydział współpracuje z wieloma firmami instytucjami związanymi z wizytowanym kierunkiem studiów. Studenci mają możliwość odbywania praktyk w instytucjach współpracujących z Wydziałem oraz perspektywę zatrudnienia nich.

Biuro Karier realizuje szkolenia i doradztwo zawodowe mające na celu ułatwienie procesu wchodzenia na rynek pracy przez studentów. Dodatkowo organizuje spotkania z pracodawcami na temat rynku pracy oraz organizuje szkolenia prowadzone przez przedstawicieli firm, które mają na celu rozwój studentów kierunku ogrodnictwo. Przykładami spotkań z otoczeniem gospodarczym jest spotkanie z Centrum Planowania Kariery Zawodowej Urzędu Pracy oraz z Instytutem Ogródnictwa. Aktywni studenci współpracujący przy badaniach naukowych mają możliwość wyjazdów na konferencje naukowe oraz organizowania własnych.

Władze Uczelni wspierają Samorząd Studencki, który podejmuje działania mające charakter kulturalny jak i wspierający proces kształcenia. Przedstawiciele Samorządu Studenckiego pozytywnie ocenili współpracę z Władzami Wydziału jak i oferowane przez nich wsparcie.

W opinii studentów obecnych podczas spotkania ZO PKA działania podejmowane przez Wydział w kontekście stwarzania warunków do kontaktu z otoczeniem społeczno-gospodarczym są odpowiednie.

5.4.

Uczelnia zapewnia odpowiednią opiekę dydaktyczną dla studentów z niepełnosprawnościami. Na Wydziale funkcjonuje Pełnomocnik ds. osób niepełnosprawnych, który odpowiada za zapewnienie opieki takim osobom. Studenci niepełnosprawni mogą się ubiegać o dostosowanie zaliczeń i egzaminów do ich możliwości w zależności od stopnia i rodzaju niepełnosprawności. Poza tym mogą liczyć na indywidualizację procesu kształcenia. W Uczelni istnieje możliwość ubiegania się o stypendium specjalne dla osób niepełnosprawnych oraz zapomogę, co w opinii studentów jest wystarczające. Na podstawie analizy własnej należy stwierdzić, że Jednostka zapewnia studentom z niepełnosprawnościami wsparcie naukowe, dydaktyczne i materialne umożliwiające im pełny udział w procesie kształcenia, mimo przeszkód w postaci bariery architektonicznej, jak np. brak windy.

5.5.

Godziny otwarcia dziekanatu, są dostosowane do potrzeb studentów, którzy pozytywnie ocenili kompetencje oraz kulturę pracowników dziekanatu. Dostęp do informacji na temat programu kształcenia i procedur toku studiów studenci mają zapewniony poprzez stronę internetową i tablice informacyjne znajdujące się na korytarzach Wydziału. Znajdują się tam informacje dotyczące programu kształcenia i funduszu pomocy materialnej. Harmonogram roku akademickiego i sesji, plany zajęć oraz regulamin studiów są ogólnodostępne na stronie internetowej Uczelni. Dodatkowo dla każdego roku jest tworzona elektroniczna skrzynka pocztowa, na którą są wysyłane wszelkie informacje dot. Procesu kształcenia i jego organizacji. Forma ta w opinii studentów jest bardzo efektywna.

Studenci obecni podczas spotkania z ZO PKA pozytywnie ocenili dostęp do informacji na temat programu kształcenia oraz funduszu pomocy materialnej.

3. Uzasadnienie

Jednostka zapewnia wsparcie w procesie uczenia się poprzez odpowiednią pomoc naukową i dydaktyczną. Prowadzący są dostępni dla studentów poza zajęciami w ramach godzin przyjęć. Studenci kierunku ogrodnictwo **nie mają** możliwości skorzystania z programów wymiany zagranicznej. Jednostka nie stworzyła warunków do udziału studentów w programach mobilności. Wydział wspiera studentów w kontaktach z otoczeniem społeczno-gospodarczym oraz we wchodzeniu na rynek pracy poprzez współpracę z przedsiębiorstwami. Jednostka w odpowiednim zakresie wspiera w procesie kształcenia studentów z niepełnosprawnościami. Obsługa administracyjna na Wydziale w opinii studentów jest kompetentna i spełnia ich oczekiwania.

4. Zalecenia

Zaleca się dostosowanie Regulaminu przyznawania pomocy materialnej do wymogów wynikających z ustawy z dnia 11 lipca 2014 r. o zmianie ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym oraz umożliwienie studentom korzystanie z wymiany międzynarodowej, szczególnie w formie praktyk wakacyjnych.

6. W jednostce działa skuteczny wewnętrzny system zapewniania jakości kształcenia zorientowany na ocenę realizacji efektów kształcenia i doskonalenia programu kształcenia oraz podniesienie jakości na ocenianym kierunku studiów

6.1 Jednostka, mając na uwadze politykę jakości, wdrożyła wewnętrzny system zapewniania jakości kształcenia, umożliwiający systematyczne monitorowanie, ocenę i doskonalenie realizacji procesu kształcenia na ocenianym kierunku studiów, w tym w szczególności ocenę stopnia realizacji zakładanych efektów kształcenia i okresowy przegląd programów studiów mający na celu ich doskonalenie, przy uwzględnieniu:*

6.1.1. projektowania efektów kształcenia i ich zmian oraz udziału w tym procesie interesariuszy wewnętrznych i zewnętrznych, *

6.1.2 monitorowania stopnia osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia na wszystkich rodzajach zajęć i na każdym etapie kształcenia, w tym w procesie dyplomowania,

6.1.3 weryfikacji osiąganych przez studentów efektów kształcenia na każdym etapie kształcenia i wszystkich rodzajach zajęć, w tym zapobiegania plagiatom i ich wykrywania, *

6.1.4 zasad, warunków i trybu potwierdzania efektów uczenia się uzyskanych poza systemem studiów,

6.1.5 wykorzystania wyników monitoringu losów zawodowych absolwentów do oceny przydatności na rynku pracy osiągniętych przez nich efektów kształcenia, *

6.1.6 kadry prowadzącej i wspierającej proces kształcenia na ocenianym kierunku studiów, oraz prowadzonej polityki kadrowej, *

6.1.7 wykorzystania wniosków z oceny nauczycieli akademickich dokonywanej przez studentów w ocenie jakości kadry naukowo-dydaktycznej,

6.1.8 zasobów materialnych, w tym infrastruktury dydaktycznej i naukowej oraz środków wsparcia dla studentów,

6.1.9 sposobu gromadzenia, analizowania i dokumentowania działań dotyczących zapewniania jakości kształcenia,

6.1.10. dostępu do informacji o programie i procesie kształcenia na ocenianym kierunku oraz jego wynikach

6.2. Jednostka dokonuje systematycznej oceny skuteczności wewnętrznego systemu zapewniania jakości i jego wpływu na podnoszenie jakości kształcenia na ocenianym kierunku studiów, a także wykorzystuje jej wyniki do doskonalenia systemu.

1. Ocena – w pełni

2. Opis spełnienia kryterium, z uwzględnieniem kryteriów oznaczonych dwiema i trzema cyframi.

Początkiem działań podejmowanych w Wyżej Szkole Ekonomiczno-Humanistycznej w Skierniewicach w zakresie doskonalenia jakości kształcenia było przyjęcie Zarządzeniem Rektora Uczelni z września 2006 r. *Regulaminu oceniania nauczycieli akademickich*. Następnie wprowadzono na mocy Zarządzenia Rektora z maja 2009 r. Regulamin Dyplomowania. W związku z nowelizacjami ustawy - Prawo o szkolnictwie wyższym, akty wewnętrzne odnoszące się do wewnętrznego systemu zapewniania jakości kształcenia dostosowywano do nowych regulacji. Regulamin Uczelnianego Systemu Zapewniania Jakości Kształcenia określający podstawowe funkcje Wewnętrznego Systemu Zapewniania Jakości Kształcenia (WSZJK) wprowadzono w Uczelni Zarządzeniem Rektora z

października 2012., natomiast Zarządzeniem Rektora z lipca 2013 r. wprowadzono system weryfikacji osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia, obejmujący opis procedur weryfikacji osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia, proces weryfikacji zakładanych efektów kształcenia oraz sposoby monitorowania efektów kształcenia. Na Wydziale Nauk Społecznych i Przyrodniczych WSZJK wprowadzony został Zarządzeniem Dziekana z października 2011 r. System ten jest zorientowany na osiągnięcie wysokiej kultury jakości kształcenia na prowadzonych w Jednostce kierunkach, w tym wizytowanego kierunku „ogrodnictwo”. Cel ten mają realizować podstawowe jednostki organizacyjne Wydziału. Obowiązujący Regulamin Wydziałowego Systemu Zapewniania Jakości Kształcenia stanowi, że działaniem Systemu objęte są: monitorowanie programów kształcenia oraz wyników ich realizacji, oceny: procesu nauczania na poszczególnych etapach kształcenia, jakości i warunków prowadzenia zajęć dydaktycznych, dostępności informacji na temat kształcenia, a ponadto wypracowanie instrumentarium służącego realizacji powyższych działań.

Struktura procesu decyzyjnego w ramach Systemu jest następująca: Wydziałem kieruje Dziekan, który korzysta z pomocy Koordynatora merytorycznego kierunku ogrodnictwo (jest nim powołany przez Rektora na wniosek Dziekana doświadczony nauczyciel akademicki), w Jednostce funkcjonuje też Rada Wydziału, oraz Rada Programowa jako wewnętrzny organ doradczo-kontrolny Rady Wydziału w zakresie prowadzonego kierunku studiów. Do kompetencji Rady Programowej należy opiniowanie kierunków rozwoju wydziału/kierunku, opracowywanie programów nauczania i planów studiów, proponowanie zmian programów nauczania na studiach stacjonarnych, niestacjonarnych, podyplomowych i kursach, przedstawianie Dziekanowi i Radzie Wydziału propozycji tworzenia i likwidacji specjalności na kierunkach studiów, opiniowanie sylabusów (kart przedmiotu) poszczególnych przedmiotów, przygotowywanie na zlecenie Dziekana opinii na temat działalności naukowej Wydziału/kierunku lub jednostek organizacyjnych Wydziału, wskazywanie Dziekanowi i Radzie Wydziału uchybień w realizacji procesów dydaktycznych przez jednostki organizacyjne Wydziału i poszczególnych nauczycieli akademickich Wydziału/kierunku. Rada Programowa przekazuje Dziekanowi opinie, propozycje, projekty określone jej kompetencjami, zaś Dziekan decyduje na podstawie swoich kompetencji, które z nich przedłożyć Radzie Wydziału, Rektorowi lub podjąć decyzje samodzielnie. Istotnym ciałem kolegialnym działającym na rzecz WSZJK jest Komisja ds. Wydziałowego Systemu Zapewniania Jakości Kształcenia (KdsWSZJK), do której zadań należą następujące analizy: zgodności kierunku i profilu studiów z misją Uczelni i strategią Wydziału; zgodności opisanych w programach kształcenia zakładanych efektów kształcenia z efektami kształcenia dla wskazanego obszaru lub obszarów kształcenia opisanych w KRK; metod i form kształcenia oraz sposób weryfikacji efektów kształcenia osiąganych przez studenta; dostosowania efektów kształcenia uzyskanych w procesie kształcenia do potrzeb rynku pracy, a ponadto analiza i publikowanie wyników oceny jakości kształcenia, w szczególności wyników przeprowadzonych egzaminów i innych form weryfikowania efektów kształcenia osiąganych przez studenta w zakresie wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych oraz oceny dokonywanej przez studentów i pracowników, a także wnioski z monitorowania karier absolwentów kierunku, ocenianie jakości prac dyplomowych, koordynowanie ankietyzacji dotyczącej studenckiej oceny nauczycieli akademickich prowadzących zajęcia dydaktyczne, ocena warunków socjalnych studentów, w tym możliwości uzyskiwania stypendiów. Analizy i wnioski z powyższych działań KdsWSZJK ujęte są w opracowywanych okresowych sprawozdaniach (obejmujących wyniki oceny jakości kształcenia na kierunku, a także wskazówki dotyczące planu naprawczego) prezentowanych Dziekanowi, Radzie Wydziału oraz Przewodniczącemu Uczelnianej Kds.ZJK.

6.1.1

Interesariuszami wewnętrznymi realizującymi określone zadania związane z projektowaniem efektów kształcenia są studenci oraz kadra dydaktyczna wizytowanego kierunku. Uczestniczą oni w projektowaniu efektów kształcenia i ich zmian poprzez udział w posiedzeniach Senatu Uczelni i Rady Wydziału. Studenci mają zapewnioną autonomię w zakresie delegowania przedstawicieli do odpowiednich gremiów i opiniują programy, w tym plany studiów zgodnie z art. 68, ust. 1, pkt. 2 ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym. Przedstawiciele studentów obecni są z prawem głosu w powyższych ciałach kolegialnych, a liczba ich w tych organach zgodna jest z art. 61 ust. 3 oraz art. 67 ust. 4 ustawy - Prawo o szkolnictwie wyższym. Z protokołów z posiedzeń Rady Wydziału wynika, że

studenci przychodzą na posiedzenia oraz aktywnie partycypują w punktach dotyczących studentów. Przedstawiciele studentów i administracji uczestniczą również w pracach KdsWSZJK, podczas których mają możliwość zgłaszania swoich uwag i opinii poddawanych następnie pod dyskusję. Przedstawiciel studentów wchodzi również w skład Rady Programowej WNSiP dla kierunku „ogrodnictwo”. Dokumentacja przedstawiona podczas oceny świadczy o formułowaniu przez członków Samorządu Studenckiego opinii na temat planu i programu wizytowanego kierunku studiów.

Nauczyciele akademicki będący członkami powyższych ciał kolegialnych biorą udział w procesie projektowania efektów kształcenia poprzez uczestnictwo w posiedzeniach, na których omawiane są sposoby realizacji założonych efektów kształcenia i ich weryfikacji w ramach poszczególnych przedmiotów. Opinie interesariuszy wewnętrznych na wizytowanym kierunku dotyczą w szczególności doskonalenia programu kształcenia według KRK, czy definiowania zakładanych efektów kształcenia, a informacje pozyskiwane są od nich w drodze spotkań, konsultacji prowadzonych w formie pisemnej oraz ankietyzacji przeprowadzanej po każdym semestrze na podstawie wewnętrznych regulacji określających proces weryfikowania efektów kształcenia. Podczas wizytacji przedstawiono także opinie absolwentów kierunku „ogrodnictwo” pozyskane w ramach konsultacji prowadzonych w okresie od lutego do kwietnia 2012 r. dotyczących programu kształcenia na wizytowanym kierunku.

Od 1999 r. WSE-H prowadził współpracę z Instytutem Sadownictwa i Kwiaciarstwa oraz Instytutem Warzywnictwa. Obecnie, w wyniku połączenia powyższych Jednostek jest to Instytut Ogródnictwa w Skierniewicach zapewniający pomoc w realizacji procesu dydaktycznego m.in. poprzez udostępnianie pól doświadczalnych dla prowadzenia prac inżynierskich i magisterskich tematycznie zgodnych z pracami badawczymi realizowanymi w Instytucie, realizację praktyk studenckich, udział pracowników Instytutu w zajęciach dydaktycznych oraz opiniowaniu założeń oraz treści programowych kierunku „ogrodnictwo”. Współpraca z Instytutem Ogródnictwa niewątpliwie wzbogaca proces kształcenia studentów oraz umożliwia prowadzenia prac badawczych na wysokim poziomie naukowym..

Przedstawiciele otoczenia społeczno-gospodarczego opiniują w drodze cyklicznych konsultacji koncepcję kształcenia na wizytowanym kierunku – biorą udział w tworzeniu celów i perspektyw jego rozwoju, a także określaniu oczekiwanych efektów kształcenia i ich weryfikacji. Takie działania Uczelni mają wpływ na proces kształcenia uwzględniający potrzeby pracodawców. W opiniowaniu koncepcji kształcenia na „ogrodnictwie” brali udział na stałe współpracujący z Uczelnią, m.in.: wspomniany wcześniej Instytut Ogródnictwa, Kwiaciarski Zakład Doświadczalny w Nowym Dworze, Gospodarstwo Ogrodnicze Krason, Wojewódzki Ośrodek Doradztwa Rolniczego, Firma Bracia Urbanek, grupy producenckie, a ponadto Starosta Powiatu Skierniewickiego oraz wójtowie lokalnych gmin. Dzięki ścisłej współpracy z otoczeniem społeczno-gospodarczym ułatwione jest pozyskiwanie ekspertów-praktyków do udziału w realizacji zajęć dydaktycznych na kierunku. Praktykodawcy opiniują przebieg studenckich praktyk zawodowych, współorganizowane są zajęcia terenowe w wiodących gospodarstwach ogrodniczych i firmach związanych z branżą. Kadra dydaktyczna oraz studenci kierunku biorą udział w wydarzeniach organizowanych przez branżę ogrodniczą, takie jak m.in. imprezy czy targi ogrodnicze.

Powyższe informacje wskazują, iż udział interesariuszy wewnętrznych i zewnętrznych w projektowaniu efektów kształcenia jest zapewniony.

6.1.2.

Monitorowanie stopnia osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia prowadzone jest zgodnie z procedurami określonymi w zarządzeniu Rektora z dnia 11 lipca 2013 r. wprowadzającym system weryfikacji osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia. Monitorowanie stopnia osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia na kierunku „ogrodnictwo” realizowane jest w sposób ciągły poprzez stosowanie procedur i narzędzi w zakresie monitorowania, ocenę i doskonalenie jakości kształcenia oraz analizę procesów funkcjonujących w obszarze kształcenia. Odbywa się poprzez cykliczną ocenę spełnienia założeń określonych w programie kształcenia i w sylabusach (dokonuje jej Rada Programowa kierunku „ogrodnictwo”), systematyczne, okresowe przeglądy programów kształcenia, a także pozostałej dokumentacji toku studiów (recenzji, protokołów z egzaminów, również dyplomowych oraz w oparciu o analizę dokumentacji praktyki - Dziennika praktyk i sprawozdań praktykantów - w przypadku praktyki prowadzonej w gospodarstwie własnym), analizę

zagadnień i pytań egzaminacyjnych oraz tematów prac dyplomowych pod kątem ich zgodności merytorycznej z kierunkiem studiów i dorobkiem naukowym opiekunów (proponując prac dyplomowych opiniuje i zatwierdza Rada Programowa), a także współpracę z interesariuszami zewnętrznymi w zakresie tworzenia i zmian w programach kształcenia, praktyk zawodowych (praktykodawcy opiniują przebieg praktyk oraz na bieżąco oceniają wiedzę i umiejętności praktyczne studentów) oraz wyniki monitorowania losów zawodowych absolwentów mające na celu pozyskanie informacji o przydatności osiągniętych efektów kształcenia na rynku pracy.

Na Wydziale prowadzone są analizy: ocen semestralnych z przedmiotów (po sesjach egzaminacyjnych oraz z procesu dyplomowania), a także przyczyn skreślenia z listy studentów. W analizach wyników sesji egzaminacyjnych dokonanych w oparciu o protokoły zaliczenia przedmiotów nie stwierdzono większych uchybień, choć zwrócono uwagę na to, że oceny w niektórych protokołach, sporadycznie kształtują się wyłącznie na poziomie bardzo dobrym. Zdecydowano przeprowadzić rozmowę wyjaśniającą z osobą prowadzącą przedmiot. Podczas analizy przyczyn odsiewu nie zauważono niczego niepokojącego – niezaliczenie sesji skutkowało skreśleniem tylko jednej osoby, a generalnie główną przyczyną odsiewu jest rezygnacja ze studiów lub brak opłaty. Analizie poddawana jest też dokumentacja praktyk studenckich z poprzedniego roku akademickiego. Przeanalizowano zarówno losowo wybrane sprawozdania studentów z realizacji praktyk, jak również wnioski z załącznikami, w których studenci ubiegali się o zaliczenie pracy zawodowej i stażu jako praktyki. Analizie poddano też proces dyplomowania – jej wyniki wskazały m.in. potrzebę zwrócenia szczególnej uwagi na skład Komisji egzaminu dyplomowego oraz powołania Zespołu ds. weryfikacji jakości prac dyplomowych i wyników egzaminów, monitorującego jakość prac, formułującego wnioski oraz przekazującego uwagi promotorom i recenzentom. Zespół taki powołany został na Wydziale w czerwcu 2014 r., a wnioski z jego działania przekazywane są m.in. za pośrednictwem Dziekan WNSiP opiekunom prac dyplomowych. Analizie poddawane są także warunki prowadzenia zajęć w kontekście liczebności grup na zajęciach - wynik tego badania był wysoce zadowalający

Proces monitorowania stopnia osiągnięcia efektów kształcenia koordynowany jest przez KdsWSZJK, która zamieszcza w sprawozdaniach informacje o bieżącym poziomie osiągania efektów kształcenia. W ocenie realizacji efektów kształcenia oraz monitorowania stopnia osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia biorą udział w zakresie swoich kompetencji statutowych Rada Wydziału, Dziekan oraz Rada Programowa wizytowanego kierunku. W ramach struktury systemu w procesie tym uczestniczą także koordynator merytoryczny oraz studenci i absolwenci kierunku „ogrodnictwo”. Studenci mają możliwość uzyskania informacji zwrotnej od nauczycieli akademickich dotyczącej stopnia realizacji efektów kształcenia oraz uzasadnienie oceny, natomiast opinie studentów pozyskiwane są w drodze ankietyzacji i organizowanych cyklicznych spotkań. Na podstawie prowadzonych analiz i badań Komisja ds. Oceny Jakości Kształcenia analizuje sygnały płynące z Wydziału i otoczenia (m.in. wynikające z ankiet, hospitacji, rozmów ze studentami, a także informacje uzyskiwane od podmiotów współpracujących z Wydziałem). . Takie analizy są wykonywane od 2013 roku i na ich podstawie są wprowadzane zmiany w programach studiów. Wyniki tych analiz są omawiane podczas posiedzeń Rady Wydziału, gdzie studenci mają swoich reprezentantów.

6.1.3

Weryfikacja osiąganych przez studentów efektów kształcenia prowadzona jest w Uczelni na podstawie Zarządzenia Rektora WSE-H z lipca 2013 r. w sprawie *systemu weryfikacji osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia* oraz Zarządzenia Dziekana Wydziału Nauk Społecznych i Przyrodniczych WSE-H z października 2013 r. w sprawie *wejścia w życie systemu weryfikacji zakładanych efektów kształcenia na Wydziale Nauk Społecznych i Przyrodniczych*. Ogólne zasady weryfikacji osiąganych przez studentów efektów kształcenia zawarte zostały w Regulaminie studiów, Regulaminie dyplomowania oraz zasadach dotyczących przebiegu praktyk.

Weryfikacji efektów kształcenia dokonuje się w ramach przyjętych rozwiązań systemowych w obrębie prowadzonych przedmiotów poprzez odpowiednie formy i metody odnoszące się do każdego efektu w zakresie wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych, a odbywa się poprzez sprawdzenie wyników pracy studenta i stwierdzenie, czy zdefiniowane dla danego przedmiotu efekty kształcenia zostały przez studenta osiągnięte. Formy i metody weryfikujące efekty kształcenia zależne są od specyfiki przedmiotu i efektu. W celu sprawdzenia czy dobór form i metod jest właściwy dokonuje się analizy wyników ankietyzacji studentów, przeglądów sylabusów, systematycznej, wyrywkowej

analizy struktury ocen, na których podstawie, w przypadku zaistniałej potrzeby, dokonuje się zmian. Weryfikacja zakładanych efektów kształcenia prowadzona jest na każdym etapie kształcenia i obejmuje m.in.: zaliczenia na poziomie poszczególnych przedmiotów (na podstawie wyników kolokwium, zaliczeń, konwersatoriów, egzaminów pisemnych i ustnych, projektów, prezentacji oraz sprawozdań), realizację praktyk zawodowych (weryfikacja prowadzona jest przez praktykodawców oraz na poziomie wydziałowym - opinia pracodawcy, jako bezpośrednio prowadzącego praktykę ma największy wpływ na zaliczenie praktyki, natomiast na WNSiP za organizację, kontrolę przebiegu praktyk, pełnią m.in. poprzez hospitację, ale też końcowe rozliczenie praktyki odpowiada kierunkowy opiekun praktyk zawodowych), weryfikację końcowych efektów kształcenia w procesie dyplomowania (ocena pracy inżynierskiej i magisterskiej, oraz wynik egzaminu dyplomowego, podczas którego zadawane są 3 pytania: pierwsze związane z kierunkiem studiów, drugie ze specjalnością, trzecie zaś z pracą dyplomową; Komisję egzaminu dyplomowego powołuje Dziekan, a z egzaminu sporządza się indywidualny dla każdego dyplomanta protokół), jak również badanie losów zawodowych absolwentów realizowane w celu dostosowania kierunku studiów i programów kształcenia do potrzeb rynku pracy.

Zgodnie z Zarządzeniem Rektora WSE-H z września 2015 r. stanowiącym o przyjęciu *Regulaminu antyplagiatowego określającego zasady funkcjonowania w Uczelni Systemu Plagiat.pl* do weryfikacji samodzielności wszystkich prac dyplomowych na kierunku „ogrodnictwo” stosowany jest od kwietnia b.r. program antyplagiatowy.

Studenci na pierwszych i ostatnich zajęciach wypełniają ankietę, w której oceniają sposób oraz przejrzystość przedstawionych efektów kształcenia oraz ich liczbę w stosunku do potrzebnego nakładu pracy. Ponadto oceniane są również formy prowadzenia zajęć w aspekcie ich dopasowania do możliwości osiągnięcia wszystkich zakładanych efektów kształcenia. Oceny z tych ankiet są zbierane i podsumowywane na koniec każdego etapu przez Komisję ds. Wewnętrznego Systemu Zapewniania Jakości Kształcenia, a następnie są udostępniane samorządowi studenckiemu oraz są prezentowane podczas spotkań ze studentami.

Na podstawie wyników analiz można stwierdzić, że przyjęte formy i metody weryfikacji są właściwe i pozwalają na pełną weryfikację efektów kształcenia. Studenci obecne działania oceniają pozytywnie.

6.1.4.

W Uczelni określono organizację potwierdzania efektów uczenia się uzyskanych poza systemem studiów Zarządzeniem Rektora WSE-H z czerwca 2015 r. w sprawie wejścia w życie *Regulaminu uznawalności efektów kształcenia w Wyższej Szkole Ekonomiczno-Humanistycznej im. prof. Szczepana A. Pieniążka w Skierniewicach zdobywanych w systemach pozaformalnych i nieformalnych*. Zgodnie z art. 170 lit. f znowelizowanej ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym (Dz. U. z 2012 r. poz. 572, z późn. zm.) organizację potwierdzania efektów uczenia się powinien określić Senat uczelni, a nie jak to miało miejsce w WSEH - Rektor. Zgodnie z powyższym Zarządzeniem decyzję w sprawach uznawania efektów kształcenia podejmuje Dziekan Wydziału po zasięgnięciu opinii Wydziałowej Komisji ds. Uznawalności Efektów Kształcenia powołanej przez Radę Wydziału. Merytorycznej oceny dokonują grupy robocze ds. uznawalności, a w ich pracach uczestniczą nauczyciele akademicy prowadzący zajęcia z przedmiotów, o których zliczenie ubiegają się potencjalni kandydaci. Dotychczas jednak brak było na kierunku „ogrodnictwo” kandydatów zainteresowanych potwierdzaniem efektów uczenia się uzyskanych poza systemem studiów.

6.1.5

Monitorowanie losów zawodowych absolwentów prowadzone jest w Uczelni od 2012 r. przez Akademickie Biuro Karier powołane Zarządzeniem Dyrektora Generalnego WSE-H z września 2009 r. Monitorowanie prowadzone jest w formie ankietyzacji i odbywa się po 3 i 5 latach od ukończenia studiów. Z informacji uzyskanych podczas wizytacji wynika, że zwrotność ankiet na kierunku „ogrodnictwo” kształtowała się na poziomie ok. 90 %, a więc proces badawczy jest miarodajny. Na podstawie wyników ankiet z roku 2014 i 2015 r. można stwierdzić, że znaczna większość absolwentów wyraża zadowolenie z ukończenia studiów na wizytowanym kierunku. Należy podkreślić, że znaczna część absolwentów prowadzi działalność gospodarczą związaną z ogrodnictwem lub rodzinne gospodarstwo ogrodnicze. Studia spełniły ich oczekiwania w zakresie przygotowania do zawodu, umożliwiły nabycie umiejętności teoretycznych, praktycznych (zdobytych

podczas praktyk zawodowych) oraz specjalistycznych przydatnych na rynku pracy. Wyniki ankiet omawiane są m.in. przez Dziekana na posiedzeniu Rady Wydziału.

6.1.6

Stosowany na WNSiP wewnętrzny system zapewniania jakości kształcenia obejmuje ocenę jakości kadry prowadzącej i wspierającej proces kształcenia na kierunku „ogrodnictwo”. W Załączniku do Zarządzenia Rektora z lipca 2013 r. w sprawie *systemu weryfikacji osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia* określone zostały wzory ankiet ewaluacyjnych wypełnianych przez studentów po pierwszych zajęciach z danego przedmiotu, a także po zakończeniu zajęć. Ocena zajęć dydaktycznych przez studentów dokonywana z zachowaniem dobrowolności, anonimowości i poufności badań.

W ankietach zawarte są pytania o efekty kształcenia uzyskane podczas procesu dydaktycznego. W opinii studentów sformułowanej w procesie ankietyzacji nauczyciele akademicki przekazują informacje o założonych efektach kształcenia, a efekty te są dla studentów zrozumiałe, choć podkreślają oni, że w przypadku niektórych przedmiotów jest ich zbyt wiele. Studenci potwierdzają także możliwość osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia. Podczas ankietyzacji ocenie podlegają również m.in.: przygotowanie zajęć (ich zawartość merytoryczna, forma, atrakcyjność procesu), komunikatywność, dyscyplina pracy dydaktycznej (punktualność, przestrzeganie czasu trwania zajęć, precyzyjność i przejrzystość określenia wymagań zaliczeniowych, egzaminacyjnych), zaangażowanie nauczycieli akademickich podczas zajęć dydaktycznych, a także ich kultura osobista.

Realizowana projakościowa polityka kadrowa, oprócz kadry dydaktycznej prowadzącej zajęcia na wizytowanym kierunku obejmuje również pracowników administracyjnych. Na podstawie *Arkusza oceny pracy administracji Uczelni na kierunku ogrodnictwo* prowadzona jest ankietyzacja pracowników: Dziekanatu, księgowości oraz biblioteki. Badanie jest anonimowe i ma być pomocne w ocenie pracy administracji celem poprawy jakości obsługi studentów.

Na kierunku „ogrodnictwo” prowadzi się hospitację zajęć dydaktycznych, będącą kolejnym integralnym elementem stosowania działań na rzecz zapewniania jakości kształcenia w Uczelni. Hospitacje prowadzone są przez powołany przez Dziekana Wydziału 3-osobowy Zespół na podstawie Regulaminu przeprowadzania hospitacji zajęć dydaktycznych w WSE-H zatwierdzonego Zarządzeniem Rektora Uczelni z października 2013 r. Obejmują wszystkich nauczycieli akademickich i odbywają się według semestralnego harmonogramu hospitacji opracowanego przez Dziekana oraz zatwierdzanego przez KdsWSZJK. Podczas hospitacji oceniane są m.in.: przygotowanie do zajęć, sposób przekazywania wiedzy oraz zgodność tematyki prowadzonych zajęć z programem kształcenia. Hospitacje służą doskonaleniu jakości kształcenia oraz mają za zadanie weryfikację umiejętności dydaktycznych nowo zatrudnianych pracowników (te hospitacje mają charakter doradczo-konsultacyjny). W przypadku stwierdzonych podczas hospitacji nieprawidłowości w realizacji zajęć dydaktycznych, przeprowadza się kolejną hospitację. W razie braku poprawy nie przedłuża się zatrudnienia z negatywnie ocenionym nauczycielem akademickim. Protokoły hospitacyjne przedkłada się Dziekanowi Wydziału i są przedmiotem analizy i dyskusji na posiedzeniach KdsWSZJK. Uwagi i wnioski z hospitacji ujęte w sprawozdaniach, prezentowane są na posiedzeniu Rady Wydziału oraz przekazywane Przewodniczącemu Komisji ds. Uczelnianego Systemu Zapewniania Jakości Kształcenia. Na podstawie wyników prowadzonych hospitacji okazanych w toku oceny można stwierdzić, że kompetencje kadry dydaktycznej są wysokie, a prowadzone zajęcia umożliwiają osiągnięcie założonych efektów kształcenia.

Zgodnie z Regulaminem Wydziałowego Systemu Zapewniania Jakości Kształcenia wyniki ankietyzacji, jak i hospitacji brane są również pod uwagę podczas dokonywanej co 2 lata okresowej oceny nauczycieli akademickich uwzględniającej dorobek naukowy, dydaktyczny oraz organizacyjny, zgodnie z wymaganiami art. 132 ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym. Na WNSiP powołano na mocy Zarządzenia Dziekana z lutego 2015 r. 3- osobową Wydziałową Komisję Oceniania dla kierunku ogrodnictwo. Komisja działa w oparciu o Regulamin oceniania nauczycieli akademickich w WSE-H wprowadzony aneksem ze stycznia 2013 r. do Zarządzenia z września 2006 r.

Ponadto KdsWSZJK dokonuje corocznej analizy minimum kadrowego wizytowanego kierunku „ogrodnictwo”.

Elementem prowadzonej w Uczelni polityki kadrowej jest Regulamin systemu wspierania kadry naukowo-dydaktycznej w WSE-H. wprowadzony w celu pomocy w realizacji rozwoju naukowego kadry dydaktyczno-naukowej, umożliwienia i pomocy Uczelni w procesie uzyskiwania przez kadrę

stopni i tytułów naukowych. Elementy prowadzonej polityki kadrowej zawiera ponadto Strategia rozwoju Wydziału, w której w obszarze doskonalenia jakości kształcenia wpisano stworzenie warunków do podnoszenia kwalifikacji kadry dydaktycznej oraz zwiększenie zatrudnienia samodzielnych nauczycieli akademickich, natomiast w obszarze kształcenia i nauki za cel przyjęto angażowanie do prowadzenia zajęć praktyków mające za cel poprawę praktycznych elementów nauczania, a tym samym zapewnienie lepszego przygotowania absolwentów do wykonywania zawodu.

Można zatem przyjąć, że WSZJK obejmuje prowadzoną na Wydziale politykę kadrową, m.in. poprzez działania w zakresie oceny okresowej z uwzględnieniem wyników hospitacji i opinii wyrażonych przez studentów w procesie ankietyzacji. Podejmowane działania sprzyjają podnoszeniu kwalifikacji pracowników oraz zapewniają warunki rozwoju naukowego i dydaktycznego.

6.1.7

Ocena zajęć nauczyciela akademickiego jest przeprowadzana wśród studentów w formie ankiety papierowej na koniec każdego semestru. Kwestionariusz skonstruowany jest z pytań zamkniętych, lecz dodatkowo można wpisać do ankiety swoje uwagi. Wyniki ankiet studenckich zawierających ocenę kadry prowadzącej i kadry wspierającej proces kształcenia poddawane są na Wydziale analizie i weryfikacji, a następnie uwzględniane w działaniach pro jakościowych. Proces ankietyzacji koordynuje KdsWSZJK, która dokonuje opracowania wyników wszystkich zestawień zbiorczych z ankietyzacji. Wyniki ankiet prezentowane są też i omawiane na posiedzeniach Rady Wydziału oraz podczas cyklicznych spotkań Dziekan ze studentami kierunku oraz indywidualnych z każdym ocenionym nauczycielem akademickim. Dziekan Wydziału omawia ponadto wyniki ankiet podczas indywidualnego spotkania z każdym ocenionym nauczycielem akademickim. Wnioski z oceny nauczycieli akademickich dokonywanej przez studentów wykorzystywane są (jak wspomniano wcześniej) w okresowej ocenie nauczycieli akademickich w zakresie wypełniania przez niego obowiązków dydaktycznych. Prowadzone badania ankietowe pozwalają na wyróżnienie osób wskazywanych przez studentów jako bardzo dobrze wykonujących obowiązki dydaktyczne. W przypadku niskiej oceny dokonanej przez studentów zarządzana jest hospitacja interwencyjna mająca na celu analizę i rozpoznanie przyczyn stanu faktycznego oraz wprowadzenia działań naprawczych. Z osobami, do których sformułowane zostały zastrzeżenia Dziekan oraz Dyrektor ds. Nauki i Jakości Kształcenia przeprowadzają rozmowy. Na podstawie wyników ankiet na kierunku „ogrodnictwo” jeden z prowadzących został odsunięty od prowadzenia zajęć dydaktycznych, był również przypadek nie przedłużenia zatrudnienia z osobą ocenioną negatywnie.

Analiza ankietyzacji przeprowadzona na Wydziale wykazała jednak, że studenci w zdecydowanej większości pozytywnie oceniają nauczycieli akademickich oraz realizowany przez nich proces kształcenia. Wyniki ankiet pozwalają poprawnie ocenić dyscyplinę i przygotowanie do zajęć kadry dydaktycznej, umożliwiają też ocenę prawidłowości procesu dydaktycznego. Podczas ankietyzacji zauważono również, że należy podjąć działania zwiększające udział studentów w powyższym procesie i zobowiązano się poruszyć tę kwestię na spotkaniu ze studentami.

6.1.8

Ocena infrastruktury dydaktycznej, naukowej oraz wsparcie materialne studentów jest jednym z elementów systemu zapewniania jakości kształcenia. W Uczelni w ramach WSZJK brak jest wprowadzenia narzędzi oceny powyższych aspektów studiowania (np. poprzez ankietyzację), jednak w opinii studentów kierunku wyrażonej w toku wizytacji, zarówno infrastruktura naukowo-dydaktyczna, jak i system wsparcia są satysfakcjonujące. Z oglądu bazy dydaktycznej, a także z informacji uzyskanych podczas wizytacji wynika, że uczelniana infrastruktura dydaktyczna dostosowana jest do wymagań niezbędnych dla kształcenia na kierunku „ogrodnictwo”, a jej wyposażenie jest w miarę możliwości modernizowane, tak by zapewniało warunki służące osiąganiu zakładanych efektów kształcenia i wspierało rozwój zainteresowań zawodowych studentów. Uczelnia korzysta z bazy dydaktycznej (pracowni, laboratoriów i pól doświadczalnych) oraz bogatego księgozbioru Instytutu Ogrodnictwa w Skierniewicach oraz obiektów innych instytucji związanych z ogrodnictwem.

System wsparcia określony jest w uczelnianych przepisach wewnętrznych, m.in. w *Regulaminie przyznawania i ustalania wysokości pomocy materialnej dla studentów Wyższej Szkoły Ekonomiczno - Humanistycznej im. Prof. Szczepana A. Pieniążka* obejmującym wszystkie rodzaje świadczeń pomocy

materiałnej przewidziane ustawą Prawo o szkolnictwie wyższym. Studenci mogą ubiegać się o stypendium socjalne, specjalne dla osób niepełnosprawnych, stypendium Rektora dla najlepszych studentów oraz zapomogi. W ramach regulaminu dofinansowywane są też działania podejmowane przez Samorząd Studencki. Oceną warunków socjalnych studentów, w tym możliwości uzyskiwania stypendiów zajmuje się KdsWSZJK. Pomocy studentom i absolwentom w wejściu na rynek pracy zapewnia Akademickie Biuro Karier, polega ona na wyszukiwaniu ofert pracy i praktyk studenckich, organizacji spotkań z pracodawcami, seminariów na temat prowadzenia własnej firmy oraz doradztwie zawodowym i pomocy w zakresie opracowania dokumentów aplikacyjnych.

Wszystkie potrzebne informacje związane z funkcjonowaniem systemu przyznawania pomocy materiałnej dostępne są na stronie internetowej Uczelni oraz w Dziekanacie WNSiP. Studenci mają możliwość indywidualizacji programu studiów przez wybór specjalności, przedmiotów fakultatywnych lub w drodze indywidualnego programu kształcenia, co ich zdaniem umożliwia rozwój własnych zainteresowań i zróżnicowanie sylwetki absolwenta. Studenci swoje potrzeby mogą zgłaszać Władzom Jednostki, podczas dyżurów dziekańskich, prowadzącemu zajęcia lub za pośrednictwem Samorządu Studenckiego. Drogą mailową prowadzone są również konsultacje z kadrą dydaktyczną. Ponadto procedurą częściowo obejmującą problem wsparcia studentów jest stosowany w Uczelni i na WNSiP nadzór nad jakością pracy administracji pełniony podczas corocznej ankietyzacji. W ramach WSZJK nie określono jednak narzędzia umożliwiającego dokonywanie oceny środków wsparcia przez studentów.

6.1.9

Zasady gromadzenia, przetwarzania oraz publikowania danych dotyczących kształcenia określone zostały w Zarządzeniu Rektora z lipca 2013 r. w sprawie *systemu weryfikacji osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia*. W Załączniku obejmującym *Procedurę dotyczącą archiwizowania prac studentów* ustanowiono, że pisemne prace studentów (śródsesemestralne, zaliczeniowe i egzaminacyjne) przechowywane są przez prowadzącego zajęcia z danego przedmiotu do czasu zakończenia bieżącego semestru. Jeżeli oceniona praca jest podstawą do zaliczenia przedmiotu, student ma możliwość do niej wglądu w okresie dwóch tygodni od ogłoszenia wyników. Następnie prowadzący zajęcia ma obowiązek przekazania wszystkich prac do kierownika Dziekanatu. Prace przechowywane są w archiwum przez 3 lata od ich złożenia, przy czym prace dyplomowe archiwizuje się przez okres 50 lat. Gromadzone dokumenty, procedury oraz analizy i sprawozdania z WSZJK stanowią integralną składową systemu zarządzania jakością na Wydziale. Dokumentacja w zakresie zapewnienia jakości kształcenia, w tym wyniki ankiet studenckich, protokoły z hospitacji, opinie czy notatki ze spotkań i szkoleń dotyczących funkcjonowania Systemu umożliwia regularną ocenę jakości kształcenia prowadzoną zgodnie z Regulaminem zapewniania jakości kształcenia oraz z harmonogramem działań ustalonym na każdy rok akademicki.

Dziekan Wydziału po zakończeniu sesji egzaminacyjnej i egzaminów dyplomowych przygotowuje sprawozdanie obejmujące analizę ich przebiegu oraz końcowe wyniki zaliczeń/egzaminów (rozkład ocen), a także formułuje wnioski. Protokoły z przeprowadzonych hospitacji zajęć dydaktycznych przekazywane są Dziekanowi, który przechowuje je przez okres 5 lat. Komisja ds. WSZJK analizuje metody i formy kształcenia oraz sposób weryfikacji efektów kształcenia osiąganych przez studenta, dostosowanie efektów kształcenia uzyskanych w procesie kształcenia do potrzeb rynku pracy, analizuje i publikuje wyniki oceny jakości kształcenia, a także wnioski z monitorowania karier zawodowych absolwentów kierunku. Roczne sprawozdania opracowane przez KdsWSZJK przekazywane są Dziekanowi oraz omawiane na posiedzeniach Rady Wydziału i Rady Programowej kierunku „ogrodnictwo”, a ponadto przekazywane Przewodniczącemu Uczelnianej Komisji ds. Zapewniania Jakości Kształcenia. Sprawozdania obejmują rezultaty oceny jakości kształcenia na kierunku, ale także sugestie i wskazówki dotyczące planu naprawczego przewidzianego na rok następny.

6.1.10

Przyjętą w Systemie zasadą procesu udostępniania informacji o programie, w tym o zakładanych efektach kształcenia, jest umieszczanie ich na stronie internetowej Wydziału i na tablicach informacyjnych dziekanatu przez kierownika dziekanatu, co w sposób ciągły nadzoruje Dziekan. W

zakładce System Jakości Kształcenia można znaleźć wspomniany wcześniej dokument określający system weryfikacji osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia w WSE-H (stanowiący Załącznik do Zarządzenia Rektora Uczelni z lipca 2013 r.) oraz następujące Regulaminy: antyplagiatowy, dyplomowania, Uczelnianego Systemu Zapewniania Jakości Kształcenia, uznawalności efektów kształcenia. W Uczelni obowiązuje *Procedura zapewniająca publiczną dostępność opisu efektów kształcenia, systemu ich oceny oraz weryfikacji* (będąca częścią dokumentu stanowiącego wspomniany wyżej Załącznik do Zarządzenia Rektora) obejmująca prezentowanie efektów kształcenia na posiedzeniach Rady Wydziału, a następnie Senatu oraz podanie aktualnych efektów kształcenia do publicznej wiadomości. W 'Strefie studenta' zamieszczone zostały informacje na temat opłat oraz pomocy materialnej dla studentów, a także szczegółowe dane dotyczące kształcenia na wszystkich prowadzonych w Uczelni kierunkach, w tym wizytowanego kierunku „ogrodnictwo” (m.in.: dla poziomu I i II stopnia plany studiów i programy kształcenia, efekty kształcenia, rozkłady zajęć, informacja na temat praktyk, egzaminów dyplomowych, bazy dydaktycznej, Koła Naukowego Ogrodników oraz informacje o organizacji toku studiów). Kontakt ze studentami oraz przysyłanie istotnych dla procesu kształcenia informacji umożliwiają utworzone dla każdego studenta specjalne skrzynki mailowe, na które pracownicy Dziekanatu wysyłają na początku każdego semestru m.in. zaktualizowane sylabusy. Na wizytacji poinformowano również, że sylabusy przedmiotów dostępne są też w Dziekanacie Wydziału oraz w bibliotece. W gablotach znajdujących się na Wydziale zamieszczone są m.in. uczelniane wewnętrzne akty prawne tj. Zarządzenia Rektora, Dziekana, do publicznej wiadomości podawane są ponadto bieżące informacje i analizy, m.in. semestralna struktura ocen z sesji egzaminacyjnych.

Informacje związane z procesem kształcenia prezentowane są członkom Rady Wydziału i komisjom wydziałowym, a także podczas spotkań z interesariuszami wewnętrznymi mającymi na celu doskonalenie procesu dydaktycznego i troskę o poprawę jakości kształcenia. Przykładowo na spotkaniu Dziekan WNSiP ze studentami I semestru omówiła obowiązujący w Uczelni Regulamin studiów oraz koncepcję kształcenia na kierunku „ogrodnictwo” wraz z programem oraz założonymi efektami kształcenia, tematem spotkania ze studentami V semestru był wybór jednej z dwóch oferowanych na kierunku specjalności, natomiast ze studentami VII semestru poruszane były kwestie związane z procesem dyplomowania tj. dotyczące zajęć seminaryjnych i konsultacji opiekunami prac, a także szczegółowo omówione był Regulamin dyplomowania oraz system antyplagiatowy. Na spotkaniach omawiane są też wyniki ankiet studenckich oraz struktura ocen z sesji egzaminacyjnych. Na Wydziale odbywają się ponadto cykliczne indywidualne konsultacje Dziekan Wydziału, podczas których studenci mają możliwość wyrażania swoich opinii, czy sugestii dotyczących programu studiów, sposobu prowadzenia zajęć lub doskonalenia metod nauczania. Możliwy jest też kontakt prowadzących zajęcia ze studentami drogą mailową, szczególnie istotny z uwagi na studia niestacjonarne. Ocena dostępności informacji o procesie kształcenia jest jednym z elementów Wydziałowego WSZJK a jej wyniki są przedmiotem obrad posiedzenia KdsWSZJK.

Jednostka nie przedstawiła informacji na temat rozwiązań pozwalających studentom wizytowanego kierunku ocenić poziom informacji na temat programu kształcenia, jednakże studenci podczas spotkania w trakcie wizytacji wyrazili zadowolenie z oferowanych rozwiązań i dostępności informacji, przy szczególnym uwzględnieniu informacji przekazywanych na utworzone dla nich skrzynki mailowe, a także uzyskiwanych bezpośrednio u kadry uczelnianej.

W opinii Zespołu oceniającego zapewniony na Wydziale dla wizytowanego kierunku studiów dostęp do informacji o funkcjonowaniu WSZJK, procesie kształcenia oraz jego wynikach nie budzi zastrzeżeń.

6.2.

Oceny skuteczności wewnętrznego systemu zapewnienia jakości i doskonalenia jakości kształcenia dokonuje się poprzez systematyczne monitorowanie: programów kształcenia, oceny stopnia realizacji uzyskania założonych efektów kształcenia, weryfikację prac dyplomowych, hospitację zajęć, analizy ankiet studenckich, zbieranie opinii o programach kształcenia i potrzebach rynku pracy wśród interesariuszy zewnętrznych, monitorowanie losów zawodowych absolwentów, przeprowadzanie okresowej oceny pracowników naukowo-dydaktycznych oraz administracyjnych, przegląd zasobów materialnych Wydziału. Wyniki i wnioski powyższych działań systematycznie zestawiane w formie sprawozdań i analiz. Są podstawą do doskonalenia systemu i znajdują odzwierciedlenie w

modyfikacjach programu kształcenia oraz sposobie i warunkach jego realizacji. O skuteczności wewnętrznego systemu zapewnienia jakości i doskonalenia jakości kształcenia świadczą działania podjęte na podstawie informacji w nim zgromadzonych np. rezygnacja z przedłużania umowy z nauczycielem nie prawidłowo wywiązującym się ze swoich obowiązków.

3. Uzasadnienie oceny

Działania WSZJK zmierzające do zapewnienia wysokiej jakości kształcenia na kierunku „ogrodnictwo” należy ocenić pozytywnie. Jednostka wprowadziła wiele rozwiązań mających na celu monitorowanie, ocenę i doskonalenie poszczególnych elementów procesu kształcenia. Przydatność przyjętych stosowanych procedur oraz mechanizmów ich weryfikowania w celu podnoszenia jakości kształcenia na ocenianym kierunku studiów jest prawidłowa. W ramach działań systemowych wdrożono procesy i narzędzia, które umożliwiają nadzór nad realizacją procesu kształcenia. Stworzono podstawy monitorowania i okresowej oceny działania Systemu. Stosowane, umożliwiające doskonalenie jakości kształcenia procedury obejmują wszystkie formy kształcenia i obszary ważne dla jakości kształcenia. Wydział zapewnia interesariuszom wewnętrznym i zewnętrznym udział w procesie projektowania efektów kształcenia, jak i dokonywania w nich zmian. Wykorzystywane są na Wydziale narzędzia oceny kadry prowadzącej i wspierającej proces kształcenia - system ankietyzacji oraz hospitacje zajęć dydaktycznych. Weryfikacja form i metod stosowanych w realizacji osiągniętych przez studentów efektów kształcenia odbywa się na każdym etapie kształcenia i na wszystkich rodzajach zajęć. Wprowadzono system zapobiegania plagiatom. Jednostka wykorzystuje opinie pracodawców oraz wyniki monitoringu losów zawodowych absolwentów do oceny przydatności na rynku pracy osiągniętych przez nich efektów kształcenia. Jednostka prawidłowo formułuje wnioski z przeprowadzanych badań i wdraża je w życie Jednostki.

4. Zalecenia

W związku z brakiem procedur związanych z możliwością oceny przez studentów infrastruktury dydaktycznej oraz oferowanych form wsparcia studentów zaleca się uzupełnienie WSZJK o stosowne narzędzia mające na celu umożliwienie ogółowi społeczności studenckiej udziału w monitorowaniu tych obszarów.

Odniesienie się do analizy SWOT przedstawionej przez jednostkę w raporcie samooceny, w kontekście wyników oceny przeprowadzonej przez zespół oceniający PKA

Przedstawiona analiza SWOT prawidłowo identyfikuje mocne strony jednostki do których należy kadra naukowa o bardzo wysokich kwalifikacjach, sformalizowana współpraca z Instytutem Ogrodnictwa, wiodącą jednostką w kraju w zakresie ogrodnictwa, upracticznienie procesu kształcenia nakierowanego na potrzeby regionu - kształcenie właścicieli i pracowników wielkoobszarowych gospodarstw ogrodniczych. Negatywne strony zostały też prawidłowo określone: odgraniczone środki, małe zaangażowanie pracowników w prace badawcze, niski poziom internacjonalizacji oraz obciążenia wynikające z wdrazania WSZJK. W tej specyfikacji zdecydowanie zabrakło odniesienia się bardzo zawansowanego wieku kadry samodzielnej stanowiącej minimum kadrowe, jest to kadra o bardzo wysokich kwalifikacjach, jednak znacznym zagrożenie dla funkcjonowania kierunku jest średnia jej wieku wynosząca 80 lat.

Identyfikacja czynników zewnętrzne jest równie prawidłowa, może poza pierwszym dotyczącym potrzeby podnoszenia poziomu kształcenia w szkołach średnich. Uczelnia dostrzega swoją szansę w zwiększeniu zainteresowania studiami w Polsce przez obcokrajowców, wzroście znaczenia sektora ogrodniczego w gospodarce kraju, zwiększającym się zainteresowaniem prozdrowotnym odżywianiem. Natomiast zagrożenie zewnętrzne są typowe dla polskich uczelni: niż demograficzny, brak dotacji dla uczelni niepublicznych, wzrost biurokracji.

Przedstawiona analiza jednoznacznie wskazuje, że kierunek ogrodnictwo bardzo dobrze sobie radzi w obecnej sytuacji, która w znacznym wynika z zewnętrznych warunków prowadzenia kształcenia na studiach wyższych w naszym kraju. Ze względu na to, że ma siedzibę w centrum polskiego ogrodnictwa, za jakie bez wątpienia można uznać Skierniewice, ma duży potencjał rozwojowy, pod

warunkiem zadbania o dopływ młodej kadry samodzielnej, zwiększenie aktywności badawczej, położenie nacisku na internacjonalizację kształcenia otwierającego drogę do przyjmowania studentów z innych krajów.

Dobre praktyki

Szeroka współpraca z jednostkami gospodarczymi prowadzoną działalność związaną z ogrodnictwem. Współpraca ta jest wynikiem wieloletniej współpracy pracowników Instytutu Ogrodnictwa z jednostkami zajmującymi się produkcją ogrodniczą. Dzięki osobistym kontaktom pracowników Instytutu, którzy zostali zatrudnieni na Uczelni, te kontakty przeniosły się na Wydział i są bardzo istotne dla prawidłowego kształcenia na kierunku ogrodnictwo.

Przewodniczący Zespołu Oceniającego

prof. dr hab. Krzysztof Pulikowski